

ЮЗЮК Ігор Юрійович
yuzyuk_igor@ukr.net
Тел. +38 095 9257 165

ІГОР ЮЗЮК

НА ПОЧАТКУ

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗАБАВИ НА 2 ДІЇ

Коли народ побачив, що Мойсей довго не сходить з гори, то зібрався довкола Аарона і сказав: «Зроби нам бога. Ми підемо за ним».

Друга книга Мойсєва: Вихід, глава 32

Дійові особи

Глиба Максим Петрович – професор, вчений-генетик. 75 років;

Марія – колишня студентка Глиби, зараз його громадянська дружина. 47 років;

Мануїл – 22 роки	} їх діти;
Єва – 20 років	
Ліза – 18 років	

Благий Володимир Іванович – колишній студент Глиби, зараз – політичний та громадський діяч, лікар-генетик, професор, доктор медичних наук, 48 років;

Томас Грей – агент ФБР.

Події відбуваються в будинку професора Глиби, на одному із островів Індійського океану. З етичних міркувань назва острова залишиться таємницею.

1 ДІЯ

Картина 1

На сцені Глиба, який грає сам з собою в шахи. З'являється Марія. В руках у неї піднос, на якому ліки, мікстури. Вона зупиняється за спиною професора і терпляче чекає на реакцію того. Глиба ніби не помічає її.

ГЛИБА. *(В глибокому роздумі.)* Дивовижна ця гра – шахи. А особливо, коли граєш сам з собою. Як там у Цвейга – штучно створена шизофренія? Добровільне роздвоєння особистості: граєш за «чорних», граєш за «білих... Комбінуєш, намагаєшся знайти кращі ходи. За ідеєю – мусить бути нічия. А ні... *(Показує на шахівницю.)* У білих тут позиція безнадійна. Мій «чорний» перемагає. Останнім часом, він завжди перемагає. Цікаво, а може, це спосіб визначення – що в даний час у тобі домінує... Біле чи чорне, зло чи добро, га? *(До Марії.)* Як гадаєш?

МАРІЯ. Не знаю.

ГЛИБА. Чому я про це зараз подумав? Саме зараз...

МАРІЯ. Ти багато думаєш про те, що має статися.

ГЛИБА. Ти вважаєш, що роблю неправильно?

МАРІЯ. Нічого я не вважаю. *(Пауза. Показує на піднос.)* Твої ліки.

ГЛИБА. Що, вже час?

МАРІЯ. Час.

ГЛИБА. Даремно це все...

МАРІЯ. Що?

ГЛИБА. Ліки ці.

МАРІЯ. Чому?

ГЛИБА. Бо наш організм запрограмований природою: скільки «туків» серце має зробити, скільки мільйонів літрів крові має перекачати і все таке інше. Природний ресурс – називається. Закінчився, вичерпався – все, жодні пігулки не допоможуть, тільки продовжать на недовго агонію організму, що вмирає. А мій ресурс, Мишко, вичерпався.

МАРІЯ. Ти сам знаєш, що це не так. Ти скільки отих пігулок, мікстур створив, бо вони продовжують і розтягують отой ресурс.

ГЛИБА. *(Жартуючи.)* А я шарлатан. Ага... Відкрию тобі таємницю. Знав, що не допомагають, а робив, бо звання, премії, гроші – розумієш? Такі от красуні, як ти, зиркають. А чим мені було вас ще спокушати, як не славою відомого вченого?

МАРІЯ. Ну що ж, тепер сам стаєш жертвою свого шарлатанства. Тож пий ліки і не придумуй відмазок.

ГЛИБА. Ти нестерпна, Маріє. Не люблю твою наполегливість.

МАРІЯ. Це я якось переживу.

ГЛИБА. Тривожно мені щось, Мишко... Вперше мене розбирають такі сумніви. Чи правильно це? Я пускаю у наше життя чужу людину. Що я про нього знаю? Був хорошим студентом, подавав серйозні надії, став вченим... Ніби непоганим. Політикою зайнявся, при владі був. Ніби не скурвився. Розумієш, одні «ніби» і «був». А який він зараз? *(Важко зітхає.)* А з іншої сторони... *(Задумався.)* Ні-ні, все роблю правильно. У випадку чого, буду знати, що ви всі в надійних руках. І що справа, ... моя справа продовжується. *(Наполегливо, ніби переконуючи себе.)* Ні, правильно, все правильно...

МАРІЯ. Не думай більше про це. Вирішив так – нехай воно так і буде.

ГЛИБА. *(Оживився.)* Цікаво, а на думки теж є ресурс? Ніколи не думав про це. Приміром, запрограмована якась кількість секстальонів, чи навіть декальонів контактів нейронів мозку. Думаєш собі, гадаєш... Про різне... Наприклад, як знайти ліки від раку, чи над тим, приміром, як побудувати новий будинок, чи купити дружині шубу - а ресурс потихеньку вичерпується. Нейрончики контактують... Мільйони, мільярди, трильйони списуються, списуються... А потім – раз і все: ресурсу «нуль». І якби ж то на справу, а то ж на всякі дурниці, в більшості, списуєш його. Цікава гіпотеза, Мишко?

МАРІЯ. *(Дещо нервово.)* Так, цікава. Прийми ліки – прошу тебе.

Глиба незадоволено приймає пігулки, п'є якісь мікстури, запиває водою, гидливо морициться.

ГЛИБА. Все?

МАРІЯ. Все. Дякую.

Марія хоче йти. Глиба бере її за руку, цілує, притискає до щок.

ГЛИБА. *(Сумно.)* Якось швидко мене почала старість замагати, Маріє. Розвалююсь прямо на очах.

МАРІЯ. *(Цілує професора в лоб.)* Ми всі старіємо – процес незворотній. Хто-хто, а ти про це знаєш краще інших.

ГЛИБА. *(Після довгої паузи.)* Пробач.

МАРІЯ. За що?

ГЛИБА. За все, що зробив з твоїм життям.

МАРІЯ. А що з ним не так?

ГЛИБА. Я розпорядився ним, як повний егоїст.

МАРІЯ. *(Сміється, нахиляється до професора, тихо, таємниче.)* Ти розпорядився ним, бо я цього хотіла. Чи ти не знаєш, що вибирає завжди жінка? Чоловічий вибір – ілюзія. Знаєш, як кажуть: не схоче – не скоче.

ГЛИБА. Справді?

МАРІЯ. А ти думав... Тільки ми чоловікам цього не кажемо, щоб ... не розвинути в них комплекс неповноцінності. Бережемо вас. Зрозумів?

ГЛИБА. Яка підступність!

МАРІЯ. От і не переймайся дурницями.

ГЛИБА. Хіба ж це дурниці? Завіз тебе на цей острів: без людей, без цивілізації. Дванадцяттеро дітей на шию повісив. І життя минуло, нічого вже не зміниш.

МАРІЯ. А я нічого і не хочу міняти, зрозумів? У мене чудове життя! Райський острів, де вічне літо, великий і шикарний будинок і дванадцяттеро чудових діток. Треба бути повною дурепою, щоб відмовитись від такого життя. Тут снігу ніколи нема!

ГЛИБА. А причому тут сніг?

МАРІЯ. Ти забув – я страшенно не люблю снігу.

ГЛИБА. Не любиш снігу? Чому? А я навпаки – скучив за ним.

МАРІЯ. Я розповідала тобі про сніг.

ГЛИБА. Не пам'ятаю. Забув, напевно, вибач.

МАРІЯ. Я не люблю снігу, ненавиджу зиму. Коли мені було п'ятнадцять – померла мама. Це був січень: холодний, неприємний, з неймовірною кількістю снігу. Я залишилась повною сиротою. І кожна наступна зима мені постійно нагадувала, що у мене немає шуби, немає чобіт, немає грошей, щоб все це купити. І що я знову буду мерзнути і простуджуватись.

ГЛИБА. Немає чобіт, немає шуби – так просто, так прагматично... Мені подобається твоя прагматичність, Мишко. Я людина захоплювана, загониста, фантазер і мрійник. Без твого прагматизму ми б не вижили у цьому раю. Не знаю, щоб без тебе робив?

На сцені з'являється Ліза.

ЛІЗА. Мамо, час готувати вечерю. Можна, я тобі допоможу.

МАРІЯ. Добре, Лізо, йди на кухню. Я зараз прийду.

ГЛИБА. Лізо, дівчинко, прошу тебе, не треба більше прибирати у моєму кабінеті, гаразд?

ЛІЗА. Чому, тату? Там у тебе завжди такий безпорядок.

ГЛИБА. *(Дещо роздратовано.)* Ні! Я, здається, вже пояснював – це не безпорядок. Я так працюю, розумієш? *(Бере себе в руки.)* Мені треба, щоб все, над чим працюю, було у мене під руками. Тому розкладаю потрібні мені книги, журнали, папери на столі, підлозі – словом, кругом, щоб тільки вони у мене були перед очима. Я так працюю! Сподіваюсь, це зрозуміло? Нічого в моєму кабінеті не чіпати – здається, ми так домовлялись? А краще, взагалі до лабораторії не заходити. Я забороняю!

ЛІЗА. Гаразд, не сердься, більше не буду.

ГЛИБА. Ось і чудово.

МАРІЯ. Йди, дівчинко, на кухню.

ЛІЗА. Гаразд, мамо.

ГЛИБА. Лізо, ти не знаєш де Мануїл?

ЛІЗА. На березі.

ГЛИБА. Що він там робить?

ЛІЗА. Не знаю, він любить стояти на березі і дивитись в океан.

ГЛИБА. Гм... Поклич його, будь ласка.

ЛІЗА. Гаразд.

Ліза залишає сцену.

ГЛИБА. Маріє, поговори з нею... Чесно, її пристрасть до чистоти, до цього чортового порядку мене починає дратувати. Вчора пів дня розкладався з паперами, а після обіду приходжу... Словом, поговори.

МАРІЯ. Поговорю. І тобі нема чого нервувати – ти сам її такою зробив.

ГЛИБА. Зробив... Я ж думав: тобі помічниця буде. А вийшла якась справжня терористка – дістала вже цією чистотою. Для неї найбільше щастя, коли кругом все блищить і сяє.

МАРІЯ. Ти помиляєшся. Для неї бруд – найбільше нещастя. Боїться, що мікроби зашкодять нам. А що для неї щастя? Навіть не знаю.

ГЛИБА. *(Замислено.)* А що ж далі буде?

МАРІЯ. Я поговорю з нею. Вона зрозуміє.

ГЛИБА. *(Думає про щось своє.)* Як океан?

МАРІЯ. Штормить.

ГЛИБА. *(Дещо тривожно.)* Як гадаєш – Мігель буде?

МАРІЯ. Буде. Для Мігеля цей шторм дурниці.

ГЛИБА. Пощастило нам з ним.

МАРІЯ. Так. *(Пауза.)* Але є ще дещо... І ти про це, ... словом, мусиш знати.

ГЛИБА. *(Тривожно.)* Що трапилось?

МАРІЯ. У Мігеля з Мануїлом якісь таємниці.

ГЛИБА. Які ще таємниці?

МАРІЯ. Не знаю. Мануїл, взагалі, став останнім часом якимось загадковим.

ГЛИБА. Мануїл – мудрий хлопчик і не дозволить собі чогось такого... А ти що, вважаєш, що у нього з Мігелем якісь справи?

МАРІЯ. Не знаю.

ГЛИБА. Дурниці. Мануїл – геній і знає про свою винятковість і здогадується про свою високу місію. І Мігель дорожить нашою дружбою – таких клієнтів він більше не знайде і таких заробітків йому ніхто не дасть. Думаю, просто хлопчик захоплюється Мігелем – справжній морський вовк. Не забувай, що Мануїлу ще тільки двадцять два. І пори свій інтелект і винятковість, він ще, власне кажучи, юнак: романтичний і захопливий. Мігель може викликати захоплення, правда?

МАРІЯ. Чому ти мене питаєш?

ГЛИБА. *(Сміється.)* Пам'ятаю, як ти дивилася на нього, коли побачила вперше. Стрункий, сильний, загорілий – справжній мачо. Я навіть трішки ревнував.

МАРІЯ. Збожеволів, чи що?

ГЛИБА. Правда-правда, ревнував... Мені було п'ятдесят, тобі – двадцять два, йому – двадцять п'ять. Обвіяний вітрами, просолений океаном, відчайдушний і красивий, як Аполлон – справжній самець. Хіба міг з ним конкурувати старіючий книжний черв'як?

МАРІЯ. А тепер і йому п'ятдесят. І у нього великий живіт, і з рота тхне: тютюном і мерзотою. Фу... Всі вітри і просоленості перебиває.

ГЛИБА. *(Сумно.)* Так, ... старіємо, ... старіємо, Мишко.

МАРІЯ. І ще, хочу тобі сказати, Мануїл, часом, грубий з меншенькими. І, останнім часом, у нього з'явилася якась лякаюча зарозумілість – особливо з Лізою. І дуже дивні у нього стосунки з Євою.

ГЛИБА. З Євою?... Що ти маєш на увазі?

МАРІЯ. Мені здається, вони, ... не знаю, ... ніби закохані, чи що...

ГЛИБА. Закохані? Тю, які дурниці! Ти при своєму розумові? Брат з сестрою? Ніколи не повірю, що Мануїл може втнути таке! Єва майже його ровесниця, отже й спілкується з нею більше, чим з іншими. Я ж бачив! Неодноразово... Ні, там тільки дружба. Про яку закоханість ти кажеш?

МАРІЯ. Можливо. І все ж, я б просила поговорити з ним. Йому треба нагадати про рамки, хоча б у межах сім'ї.

ГЛИБА. Дурниці! Мануїл вимогливий. На його плечі зараз впало навчання дівчата, а він серйозно відноситься до своїх обов'язків. Ти ж знаєш? А без вимогливості, без жорстокої дисципліни – як? Ні-ні, тобі це все тільки здається.

На сцені з'являється Мануїл.

МАНУЇЛ. *(До Глиби.)* Ти мене кликав, батьку?

ГЛИБА. Так, хлопчику. Чим займався?

МАНУЇЛ. Був на березі – там зараз штормить. *(З усмішкою.)* Дивився на хвилі, рахував хвилі...

ГЛИБА. *(Здивовано.)* Що? ... А навіщо?

МАНУЇЛ. Їх сотні, тисячі... Ніби такі могутні, непереможні... А насправді? **Чому корабель перемагає хвилі, хоча їх багато, а він - один? Тому, що у корабля є курс, а у хвиль – немає.*** Енергія, яка немає мети, яка некерована – фактично безсила. Споглядання хвиль, цієї тупої, безтолкової і шаленої енергії мені придає сил, мені так краще думається, я так краще усвідомлюю свою ціль, своє призначення.

ГЛИБА. *(Після деякої паузи, вражено.)* Браво, Мануїле! Сильно сказано... Слухав би тебе і слухав! Боюся навіть уявити, яке тебе чекає майбутнє. *(До Марії.)* Правда, матусю?

МАРІЯ. І яка ж ціль тобі вбачається, яке майбутнє?

МАНУЇЛ. *(Усміхається.)* Приборкувачем хвиль.

ГЛИБА. І я вірю, що воно так і буде – ти приборкаєш цю шалену і некеровану енергію! А зараз у мене до тебе справа.

МАНУЇЛ. Я б хотів зайнятися бенгальською мовою. А потім у мене урок латині з малечою.

ГЛИБА. *(Здивовано.)* Бенгалі? Навіщо її тобі?

МАНУЇЛ. Тагора хочу в оригіналі прочитати.

МАРІЯ. Отакої! Що ж тобі в перекладі не достатньо? Здається Тагора переведено на всі доступні мови.

МАНУЇЛ. Звісно, але батько вчив не довіряти сліпо чужим думкам і чужим баченням.

МАРІЯ. Правильно. Але ж яка різниця – оригінал, переклад?

МАНУЇЛ. При перекладі з мови на мову втрачається найосновніше.

МАРІЯ. Що ж?

МАНУЇЛ. Особливості мислення притаманні мові оригіналу. Зникають відтінки. Ну, це як фрукти: свіжі і заморожені – смак є, а про аромат вже тільки здогадуєшся. **Запах думок, висловлених рідною мовою, є найсолодкішим.***

ГЛИБА. *(З захопленням.)* Правильно, синку! Зрештою, знаєш сорок мов, то сорок перша не завадить. Я тебе відволікати не буду – вчи свою бенгалі. Це щодо завтра...

МАНУЇЛ. А що у нас завтра?

ГЛИБА. Буде гість.

МАНУЇЛ. *(Здивовано.)* У нас? Гість?!

ГЛИБА. Так, у нас... Це мій колишній студент, до речі, давній приятель твоєї матері.

МАРІЯ. Ми з ним учились разом.

МАНУЇЛ. Але ж ти казав, що на цьому острові ніколи не буде чужої ноги.

ГЛИБА. Казав... Це окремий випадок. Володимир Благий – професор, авторитет в області генетики. У мене до нього важлива справа.

МАНУЇЛ. Благий? Я, здається, читав його роботи.

ГЛИБА. Що саме?

МАНУЇЛ. Якщо не помиляюсь, він досліджував проблему генотипу великих суспільних утворювань.

ГЛИБА. *(Торжествуючи.)* Точно! Його роботи. Ти мене вражаєш, хлопчику, своєю працьовитістю і обізнаністю. І що скажеш про них?

МАНУЇЛ. *(Байдуже.)* Здається, на мій погляд, у нього політики забагато.

ГЛИБА. Ну, ти несправедливий. Звісно, генетика – біологічна категорія, але політика завжди намагалась її використовувати. Це теж правда. І те, що Благий намагається знайти спільну генетичну інформацію у народностей, націй є, перш за все, проблемою науковою. А те, що політика намагається використовувати це... Ну, і що з цього? Що, тепер наукою не займатись?

МАНУЇЛ. Гаразд, що від мене треба?

ГЛИБА. Завтра його привезе Мігель, якщо шторм не завадить. Будь ласка, зустрінь його. Приведеш до будинку – йому приготують кімнату.

МАНУЇЛ. Добре. Щось ще?

ГЛИБА. Я буду трішки зайнятий, тож побудь з ним – щоб він не нудьгував. Покажеш йому острів.

МАНУЇЛ. *(Ствердно кивнув головою.)* Це все? Можу йти?

ГЛИБА. Іди. Працюй, синку.

Мануїл залишає сцену.

ГЛИБА. Нічого підозрілого не бачу. Хлопчик закоханий в науку, працює, як віл, наполегливий і цілеспрямований.

МАРІЯ. *(Зітхає.)* Ну, дай Бог... Я піду на кухню. Треба вечерю приготувати.

Глиба ствердно кивнув головою і занурився в роздуми. Марія залишає сцену.

Картина 2

На сцені – Мануїл. Вибігає Єва і обнімає Мануїла. Молоді люди пристрасно цілуються і обнімаються. Руки Мануїла намагаються залізти під плаття дівчини.

ЄВА. *(Збуджено.)* Тс-с... Коханий... Коханий... Не треба... Нас можуть побачити.

МАНУЇЛ. *(Залишає дівчину. Знервовано.)* Обридло озиратися по сторонах.

ЄВА. Треба, Мануїлчику... Уявляєш, якщо нас – не дай Бог! - застукають? Що почнеться? Брат з сестрою...

МАНУЇЛ. *(Сердито.)* Та який брат? Яка сестра?

ЄВА. *(Сміється.)* А що не так: ти мій братик, я – твоя сестричка. І те, що ти мене трахаєш – це не зовсім добре.

МАНУЇЛ. Облиш! Чути більше цього не хочу.

ЄВА. Гарзд, не буду. І що будемо робити?

МАНУЇЛ. Діяти і то нехайно.

ЄВА. А що трапилось?

МАНУЇЛ. Завтра у нас буде гість.

ЄВА. У нас?! Гість?! Збожеволіти можна. Що це з ним сталося?

МАНУЇЛ. Маю міркування.

ЄВА. Поділись.

МАНУЇЛ. Приїжджає такий собі професор Благий.

ЄВА. Що за фрукт?

МАНУЇЛ. Його колишній учень – професор-генетик.

ЄВА. І навіщо він йому?

МАНУЇЛ. Думаю, старий хоче передати справу.

ЄВА. Оп-па... А сам куди зібрався?

МАНУЇЛ. Вік вже не той... Старість. *(З сарказмом.)* Тож прагне, щоб його геніальні ідеї не пропали.

ЄВА. А нам ні слова!

МАНУЇЛ. А навіщо? Це ж не нашого розуму справа.

ЄВА. І що будемо робити?

МАНУЇЛ. Як домовлялися... Ти... Ти – готова?

ЄВА. Страшно.

МАНУЇЛ. Ти зі мною?

ЄВА. Не знаю. Так несподівано. Може, ще почекаємо?

МАНУЇЛ. Ні! Я не знаю, як підуть справи при новій мітлі. Треба користатись моментом. Я все підготував. Питання тільки у тобі. Ти – готова?

ЄВА. *(Пауза. Тихо.)* Я кохаю тебе, Мануїлчику. На все піду заради тебе. На все, щоб бути разом з тобою.

МАНУЇЛ. На цьому острові у нас майбутнього нема. Сподіваюсь, ти це розумієш?

ЄВА. Так, так, любий.

МАНУЇЛ. *(Обнімає дівчину.)* Чудово! І ні про що не думай і нічого не бійся. Я все продумав.

ЄВА. Сподіваюсь, знаєш, що робиш.

МАНУЇЛ. Знаю. Завтра тільки з Мігелем про дещо домовлюся.

ЄВА. Про що?

МАНУЇЛ. Таємниця – потерпи трішки.

ЄВА. Ти довіряєш Мігелю?

МАНУЇЛ. Я нікому не довіряю. І Мігелю теж.

ЄВА. І мені?

МАНУЇЛ. *(Цілує Єву.)* Ти – інша справа. Мова не про тебе. А Мігель... У нього є свій інтерес у цій справі. Він вже давно хоче зав'язати з морем. І я йому допоможу. Якщо він допоможе нам. Зрозуміла, віриш мені?

ЄВА. *(Ніжно цілує хлопця.)* Так... Так...

МАНУЇЛ. А зараз йди. Мені треба працювати.

ЄВА. *(Кокетливо.)* Женеш?

МАНУЇЛ. Ні, ти ж знаєш... Але у мене ще багато роботи, а коли ти поруч... я не можу зосередитись.

ЄВА. *(Сміється.)* Гарзд, гарзд.

Єва йде з сцени. Високо і спокусливо піднімає плаття, грайливо зиркаючи на Мануїла.

МАНУЇЛ. Єво, не смій! Не провокуй мене – я за себе не відповідаю.

Дівчина, весело сміючись, залишає сцену.

Картина 3

На сцені Марія і Ліза.

МАРІЯ. *(М'яко.)* Лізо, ти ж дівчина – молода дівчина. Невже у тебе немає жодних інтересів? Невже тебе нічого у цьому житті не цікавить, окрім пороку на меблях і брудної посуду?

ЛІЗА. *(Сумно.)* Мамо, я тебе засмучую?

МАРІЯ. Ні-ні, дівчинко, що ти таке кажеш? Ти слухняна, працювита – ти моя гордість.

ЛІЗА. Це добре... Мені б було дуже гірко, якщо б я тебе засмучувала.

МАРІЯ. Я маю на увазі зовсім інше. Я хочу, щоб життя у тебе було різнобарвним, – розумієш мене? – щоб у ньому було багато радостей і приємностей. Хочу, щоб ти була щасливою.

ЛІЗА. А я щаслива, мамо! Дуже щаслива! Є – ти, є – тато, є – мої брати і сестри – хіба це не щастя? Ми всі живі і здорові, я маю змогу про всіх вас турбуватись. Мені більше нічого не потрібно для щастя.

МАРІЯ. Дівчинко, ти себе просто переконала в цьому, вбила собі в голову, що це є всім у твоєму житті. Це не так, повір мені. У житті є багато іншого: чудового, захоплюючого, хвилюючого.

ЛІЗА. *(Дещо байдуже.)* Я вірю.

МАРІЯ. Ти маєш спробувати це інше життя.

ЛІЗА. Я спробую.

МАРІЯ. *(Зітхає.)* Гаразд, йди, Лізо, до басейну. Побудь з братами, сестрами, пограйся з ними, відпочинь. У них зараз перерва.

ЛІЗА. Мамо, а як же вечеря? Давай, спочатку тобі допоможу, а потім вже...

МАРІЯ. *(Твердо.)* Ні, Лізо, йди до дітей. *(Наполегливо.)* Я прошу тебе!

ЛІЗА. Добре, мамусю. Не сердься.

Ліза неохоче йде з сцени. З'являється Глиба.

ГЛИБА. Що трапилось?

МАРІЯ. Нічого.

ГЛИБА. Я ж бачу, ти чимось засмучена.

МАРІЯ. *(Зітхає.)* Ліза...

ГЛИБА. Що, Ліза?

МАРІЯ. Вона мене не розуміє. Я не знаю, що нам з нею робити.

ГЛИБА. Ну, ... може, ... заборонити їй роботу у домі? На якийсь час.

МАРІЯ. Гадаю, не допоможе. Мене інше турбує. Чи не було якоїсь помилки серйозної?

ГЛИБА. А-а, ти про це? Ні... Думаю, ні.

МАРІЯ. А може, можна щось ще виправити?

ГЛИБА. *(Роздратовано.)* Що ж ти тепер виправиш?! Хліб спечений... *(Пауза. Дещо заспокійливо.)* Гаразд, не хвилюйся, я подумаю...

МАРІЯ. Ти якийсь сьогодні роздратований.

ГЛИБА. Тільки що розмовляв з Мігелем. Він завтра буде.

МАРІЯ. А Володимир?

ГЛИБА. І Володимир. Він вже там, вони зустрілися.

МАРІЯ. Добре.

ГЛИБА. Мігель сказав, що завтра у нього буде ще один пасажир.

МАРІЯ. *(Здивовано.)* Що? Хто?

ГЛИБА. Не знаю.

МАРІЯ. Як не знаєш? А що Мігель каже?

ГЛИБА. Каже, що йому в поліції наказали взяти на острів пасажирів. Що у того до мене справа.

МАРІЯ. *(Схвильовано.)* Господи, що ж трапилось?

ГЛИБА. Не знаю! Не знаю! Думаю, нічого серйозного. Інакше вони б самі приїхали, без попередження, без Мігеля. Ти, Маріє, даремно не переживай. Мало які справи можуть бути у поліцейських чинів.

МАРІЯ. Які, які справи у поліції на приватному острові? А може, знову будуть тебе вмовляти попрацювати на них?

ГЛИБА. Побачимо... Ти ... поки що... Словом, мовчи, дітям не розповідай. Побачимо.

Марія залишає сцену.

Картина 4

На сцені Глиба і Мануїл грають в шахи. Глиба, сидячи в кріслі, зосереджено дивиться на шахівницю, обдумуючи хід. Мануїл – на іншому кінці сцени, зовсім не дивлячись на шахову дошку (грає «в сліпу»), читає книгу.

ГЛИБА. *(Робить хід.)* Тура «а» один на «де» один.

МАНУІЛ. *(Не відриваючись від книги і не дивлячись на дошку.)* Ферзь «де» сім – «це» сім.

ГЛИБА. *(Робить хід за Мануїла, на секунду задумався – робить свій хід.)* Тура «де» один – «де» сім.

МАНУІЛ. Ферзь на «же» три, шах.

ГЛИБА. *(Здивовано.)* Чекай! Я з'їм твого ферзя. У мене пішак на «еф» два. Забув?

МАНУІЛ. *(Не відриваючись від книги, наполегливо.)* Ні, не забув. Я жертвую ферзя і далі мат через три ходи.

ГЛИБА. *(Дуже здивовано.)* Чекай-чекай... Який мат? Звідки мат? *(Зосереджено переставляє фігури.)* Так... Так... Гм... Жертвуєш ферзя... *(Розчаровано.)* Точно, мат... І нічого не вдієш. Як тобі це вдається, хлопчику? Не розумію... Ось вже років п'ять, як я не можу у тебе виграти. А я був, у свій час, кандидатом в майстри.

МАНУІЛ. Значить, я граю як майстер.

ГЛИБА. *(Сміється.)* Ні, ти вже граєш, як гросмейстер. І можеш зробити чудову кар'єру в шахах. Не думав про це?

МАНУІЛ. Ні, шахи мене не цікавлять.

ГЛИБА. Розумію... Ти геній, Мануїле. Те, що ти знаєш у свої двадцять два... Те, що ти можеш вже зараз... Мені цілого життя не вистачило. Тебе чекає велике майбутнє, хлопчику.

МАНУІЛ. *(Припиняє читати, серйозно.)* Я знаю.

ГЛИБА. Я пишаюсь тобою. Ти моя гордість.

МАНУІЛ. Якщо я тобі більше не потрібен – я піду.

ГЛИБА. *(Дещо занепокоєно.)* Ти кудись спішиш?

МАНУІЛ. Ти знаєш – у мене день розписаний.

ГЛИБА. Знаю, знаю... Але... Ми давно з тобою не говорили, Мануїле.

МАНУІЛ. Чому? Здається, щодня.

ГЛИБА. Звісно, але я маю на увазі інше. Ти перестав зі мною радитись, перестав розповідати чого прагнеш, як бачиш своє майбутнє, чим хочеш займатися.

МАНУІЛ. Чому, здається, ми багато про це розмовляли.

ГЛИБА. Колись.

МАНУІЛ. Так, колись... А нічого не змінилося з того часу.

ГЛИБА. Невже? Ти виріс.

МАНУЇЛ. Виріс. А плани не змінились. Я буду займатись науками.

ГЛИБА. Хлопчику, наука – це тільки засіб для досягнення іншої мети, вищої. Розумієш мене?

МАНУЇЛ. Розумію.

ГЛИБА. І яка у тебе мета?

МАНУЇЛ. *(Сміється.)* Приборкати хвилі.

ГЛИБА. Жартуєш... Розумію, для тебе це ще тільки жарт. Твоє життя тільки починається. Тобі здається, що ти зможеш все, встигнеш все, досягнеш всього, що часу у тебе безмежний океан. І тут криється велика небезпека. Життя, Мануїле, дуже швидкоплинне. Не встигнеш і оглянутися, а воно вже минуло. І виявляється, що й половини всього що хотів, чого прагнув і – основне! – що міг зробити і досягти – не зробив і не досяг. Розтринькав його на всякі дурниці і змінити нічого вже не вдасться. *(Пауза.)* Ти маєш можливість дуже серйозно вплинути на цей світ, дуже серйозно змінити його. Я все для цього зробив, все тобі віддав і тепер все залежить тільки від тебе, Мануїле.

МАНУЇЛ. Розумію.

ГЛИБА. Прийде час і ти успадкуєш всі мої відкриття. Ти побачиш, яка могутність, які можливості криються у них. Вкупі з твоїми унікальними здібностями – це буде неймовірна зброя, яку ти маєш використати для вдосконалення людства. Я дуже хочу, щоб ти це завжди мав на увазі, хлопчику.

МАНУЇЛ. Я усвідомлюю це.

ГЛИБА. Як? Як ти це усвідомлюєш? Як ти це бачиш – змінити світ? Це ж не так просто!

МАНУЇЛ. Так, це не просто. Це дуже складно. І рецепту одного і на всі часи – універсального рецепту – не існує. Те, що бачу сьогодні, те, що змінить його сьогодні – завтра не буде мати жодного значення. А те, що буде вимагатись завтра – покаже тільки «завтра». **Все тече – все змінюється.*** Невпинно світ змінюється і змінюються рецепти. Все, що маю робити сьогодні – я знаю. Що маю робити завтра – завтра покаже.

ГЛИБА. *(Дещо розчаровано.)* Тобі більше не треба моїх порад, Мануїле. Ти вже переріс мене. І сумно мені, і радісно. Напевно, ти правий. Життя триває і те, що мало значення вчора – нині пустий звук.

МАНУЇЛ. Я піду.

ГЛИБА. Йди... І не забувай про завтра, про професора Благого.

МАНУЇЛ. Гарзд.

Мануїл залишає сцену.

Картина 5

На сцені з'являється Мануїл і Благий.

МАНУЇЛ. Ось, це і є наш будинок.

БЛАГИЙ. *(Захоплено.)* Неймовірно! Хіба це дім? Це ж цілий палац. А де ж професор? З нетерпінням чекаю на зустріч з ним.

МАНУЇЛ. Батько зайнятий. У нього гість.

БЛАГИЙ. Батько? Максим Петрович ваш батько?

МАНУЇЛ. Так.

БЛАГИЙ. Вражений. Не знав, що у професора є син. Скільки ж вам років?

МАНУЇЛ. Двадцять два.

БЛАГИЙ. Коли я вчився у професора у нього дітей не було.

МАНУЇЛ. А я не єдиний у батька. Нас дванадцятьоро.

БЛАГИЙ. *(Вражено.)* Скільки?

МАНУЇЛ. Дванадцятьоро. Крім мене, ще шість братів і п'ять сестер. Я – найстарший. Наймолодша Леся... Їй два роки.

БЛАГИЙ. Два!... Фантастика!

З'являється Марія. Благий її не помічає.

МАРІЯ. Доброго дня, Володю.

Благий обертається до Марії.

БЛАГИЙ. *(Дуже здивовано.)* Господи, Марія! Не може бути, не вірю своїм очам! Якийсь міраж... Сон... Маріє, невже це ти? Звідки? Як?

МАРІЯ. Я, Володю. Рада тебе бачити. *(До Мануїла.)* Іди, Мануїле, я потурбуюся про нашого гостя.

Мануїл залишає сцену.

БЛАГИЙ. Десять хвилин на вашому острові і не можу перевести дух від здивувань. Але ти мене остаточно вбила.

МАРІЯ. Твої здивування тільки розпочалися, Володю.

БЛАГИЙ. Вірю, вірю... Але ти? Звідки ти тут? Як ти тут?

МАРІЯ. Я дружина Максима Петровича.

БЛАГИЙ. *(Здивовано.)* Дружина? Он воно що...

МАРІЯ. Що тебе дивує?

БЛАГИЙ. А ти вважаєш, що нічого дивного не сталося? Двадцять п'ять років тому, дівчина, яку я... Словом, небайдужа мені дівчина – раптово пропала. Одного дня вона не з'явилась в інституті. В гуртожитку сказали, що вона виселилась. В деканаті – що залишила інститут. Ні друзі, ні знайомі – ніхто і нічого не знав. Я навіть звернувся до міліції...

МАРІЯ. І що міліція? *(Сміється.)* Пустили по сліду собак?

БЛАГИЙ. Ні, собаки залишилися у вольєрі. У мене просто не прийняли заяву. Сказали, що її може подавати тільки родич... А ти хто – питають.. А я... А що я мав казати? Наречений, кажу. А вони посміялися і кажуть: «Шукай, хлопче, нову наречену. Ця вже, видно, не твоя».

МАРІЯ. Вибач, Володю. Я не мала права розповісти тобі про все.

БЛАГИЙ. Розумію. Де ж ти тоді ділася?

МАРІЯ. Я поїхала з Максимом на цей острів. Він шукав собі помічницю

БЛАГИЙ. І вибрав тебе?

МАРІЯ. Вибрав. Сирота, без сім'ї, без родини – чудова кандидатура.

БЛАГИЙ. І відмінниця, і до диплому лікаря залишалось кілька місяців.

МАРІЯ. Тут на острові диплом не потрібен.

БЛАГИЙ. Так-так... І професор в цей самий час пропав. Точно. Звільнився з інституту і пропав. Скільки версій тоді про це загадкове зникнення ходило – не перелічити. А виявляється...

МАРІЯ. А виявляється, що ми просто втекли на цей острів.

БЛАГИЙ. Просто втекли. Гм... І нічого мені не сказала.

МАРІЯ. Вибач, але я сама не знала, що так станеться.

БЛАГИЙ. Жартуєш?! Згадується, ми з тобою увечері ходили в кіно. Я провів тебе до гуртожитку. Ніби все було нормально... І раптом, ранком, тебе вже немає – ти поїхала з професором на цей острів. Я нічого не плутаю?

МАРІЯ. Ти провів мене до гуртожитку, де мене вже чекав Максим Петрович. Ми з ним поговорили кілька години і про все домовились.

БЛАГИЙ. Кілька годин? І домовились?

МАРІЯ. Так. Далі Максим все влаштував. Через якийсь час ми перебрались на острів.

БЛАГИЙ. Розумію. *(Дещо роздратовано.)* Здогадувався, що ти була закохана в професора. В принципі, як всі дівчата в інституті. Неодружений, ще нестарий, як для професора. Скільки йому було? Десь під п'ятдесят?

МАРІЯ. П'ятдесят.

БЛАГИЙ. П'ятдесят... Ну, це ще, майже, ... парубочький вік. Розумію...

МАРІЯ. Нічого ти не розумієш, Володю. І зміни свій тон. Він образливий.

БЛАГИЙ. Вибач, просто все так несподівано. І що тепер? Ти його дружина, у тебе дванадцять дітей.

МАРІЯ. Дванадцять. Ти вже знаєш?

БЛАГИЙ. Мануїл розповів. І наймолодший два роки?

МАРІЯ. Так, Лесі.

БЛАГИЙ. А професору, здається, вже за сімдесят?

МАРІЯ. Сімдесят п'ять.

БЛАГИЙ. Ого! Він відкрив еліксир молодості?

МАРІЯ. Він багато дечого відкрив, Володю.

БЛАГИЙ. *(Пауза.)* Ти – щаслива?

МАРІЯ. Щаслива.

БЛАГИЙ. Радий за тебе. Чесно, радий.

МАРІЯ. А як у тебе справи?

БЛАГИЙ. Тепер я теж професор. Кілька років тому був депутатом, а потім вибори програв. Зараз знову повернувся до науки.

МАРІЯ. Ти програв? Не повірю, що твоя наполегливість і впертість програли.

БЛАГИЙ. Уяви, програв. Я намагався говорити правду. А виявилось, вона нікому не потрібна. Виборцям потрібні казочки і байки. І з грошима у мене проблеми, а без них вибори у нас не виграєш.

МАРІЯ. А сім'я?

БЛАГИЙ. А сім'я? Намагався завести сім'ю. Зробив три спроби. Всі невдалі. Вирішив, що більше спроб робити не буду.

МАРІЯ. А діти?

БЛАГИЙ. І дітей нема.

МАРІЯ. Шкода.

БЛАГИЙ. Тільки не треба мене жаліти! У мене все нормально. *(Пауза, під час якої співрозмовники почуваються незручно.)* До речі, а чому Максим Петрович запросив мене, не знаєш?

МАРІЯ. Він тобі все пояснить.

БЛАГИЙ. Він коли зателефонував – не повірив. Думав, що мене хтось розіграє. Через скільки років... Який професор? Звідки? А потім нічого...

МАРІЯ. Повірив?

БЛАГИЙ. Прийшлося. Міг всього очікувати... Що завгодно. Але тебе тут зустріти... Не чекав.

МАРІЯ. Ти голодний?

БЛАГИЙ. Ні

МАРІЯ. Йдемо на терасу. Там діти. У них урок. Я тебе познайомлю з ними.

БЛАГИЙ. Хотілось би вже побачити професора.

МАРІЯ. Він зайнятий. У нього гість.

БЛАГИЙ. Це, напевно, той похмурий чоловік, що приїхав разом зі мною?

МАРІЯ. Так.

БЛАГИЙ. Він хто?

МАРІЯ. То у справах до Максима Петровича.

БЛАГИЙ. Ясно, ясно... Ну, що ж, йдемо на терасу – познайомиш з дітьми.

Благий і Марія залишають сцену.

Картина 6

На сцені – Глиба і Томас Грей.

ГЛИБА. Містере Грей, навіть не знаю, чим можу бути корисним такій авторитетній організації, як ФБР.

ГРЕЙ. Професоре, маю до вас декілька запитань.

ГЛИБА. В якості кого я вас цікавлю, містере Грей?

ГРЕЙ. Ну, скажімо, експерта.

ГЛИБА. Дивно. Раніше мною цікавились у Гарварді, Кембриджі, Оксфорді, Каліфорнійському університеті. А тепер чомусь тільки у Ленглі.

ГРЕЙ. Я не із Ленглі. Ви сплутали нас з ЦРУ.

ГЛИБА. *(Байдуже махнув рукою.)* А-а-а... Для мене різниця невелика. Чи, може, ваше відомство перекваліфікувалося? Я, знаєте, трішки відстав від життя: і тепер ви теж займаєтесь генетикою, біотехнологіями, біоінженерією?

ГРЕЙ. Інколи, професоре, нам приходится займатись і цими науками. *(Пауза.)* Я не буду скривати, що людина, яка була попереднім власником острова, наполегливо просила не турбувати вас і не завдавати зайвого клопоту. Вона ручається за вас і це багатого вартує, але склалася ситуація, яка вимагає вашої допомоги. Прошу зрозуміти мене правильно.

ГЛИБА. Що ж, питаєте.

ГРЕЙ. Дякую, містере Глиба. *(Довга пауза.)* Скажіть, останнім часом, ніхто не цікавився вашою працею?

ГЛИБА. *(Здивовано.)* Ні.

ГРЕЙ. Ніхто не робив пропозицій відвідати якісь наукові форуми, симпозіуми, конференції? Ніхто не напрошувався в гості, чи навпаки – ніхто не запрошував вас до себе?

ГЛИБА. Містере Грей, я живу затворником. Наукова спільнота, думаю, взагалі не здогадується про моє існування.

ГРЕЙ. Ну, ви себе недооцінюєте, професоре. Ми, наприклад, знаємо про вас... Знаємо, що продовжуєте працювати і що ваша праця носить унікальний характер.

ГЛИБА. Що за дурня, містере Грей? Який унікальний характер? Це все плітки!

ГРЕЙ. Можливо... Але ж раз є плітки, значить, їх автори знають про ваше існування і знають, напевно, щось про вашу роботу? Чи не так?

ГЛИБА. Можливо...

ГРЕЙ. То як?

ГЛИБА. Ні-ні, жодних запрошень, жодних пропозицій і, взагалі, жодних контактів.

ГРЕЙ. А цей чоловік, який приїхав на острів разом зі мною?

ГЛИБА. Це професор Благий. І це не той випадок. Професор був колись моїм студентом і я сам його запросив у гості.

ГРЕЙ. Зрозуміло.

ГЛИБА. Послухайте, містере Грей, це якась дивна розмова. Скажіть, нарешті, про проблему.

ГРЕЙ. Що ж, професоре, погоджуюсь: час увести вас у курс справи. Нами отримана інформація, що одна організація – організація закінчених негідників і мерзотників – зацікавилась результатами вашої праці.

ГЛИБА. *(Нервово.)* Якої, містере Грей? Що ви якось так несміливо і все довкола.

ГРЕЙ. Бачите, професоре, це виглядає так фантастично, так неправдоподібно, що... Мені просто важко сформулювати думку, щоб не видатись смішним і недоречним.

ГЛИБА. Ну що, що там?

ГРЕЙ. Словом, це організація визнана у світі як терористична і їх цікавить можливість ... можливість воскресіння свого вбитого духовного лідера.

ГЛИБА. Воскресіння? Ви жартуєте? Містере Грей, я вчений, а не Господь Бог. Я не вмію воскрешати із мертвих. Думаю, що це нікому не під силу. Це якась дурня!

ГРЕЙ. Розумію. У нас мало інформації і, можливо, вона не точна. Можливо, наші джерела не зовсім правильно все зрозуміли. Власне, тому й звернулись до вас, професоре... Скажіть, про що може йти мова?

ГЛИБА. *(Задумався.)* Бачите, в принципі, кожен винахід може бути використаний у військових цілях. Я так розумію, що ваших терористів цікавить саме військовий аспект. Не знаю, мені важко зараз сказати щось більш конкретне. Треба подумати.

ГРЕЙ. Подумайте, професоре. А члени вашої сім'ї? Можливо, хтось із них...

ГЛИБА. *(Сердито перебиває.)* Містере Грей, моя сім'я поза всякими підозрами! Прошу вас це усвідомити. *(Пауза.)* А ваші джерела не могли помилитися. В принципі, я маю на увазі...

ГРЕЙ. Наші джерела – люди далекі від науки. Даруйте, але ім'я професора Глиби їм невідоме. І якщо вони вже дізналися про вас, то тільки тому, що ваше прізвище десь там крутиться серед них. Професоре, терористи мають на вас якісь види. Які?

ГЛИБА. Не знаю. Тривожно мені це чути. Скажіть, а вони ... напасти на нас, чи вчинити якусь акцію на острові можуть? Зрозумійте, у мене тут діти.

ГРЕЙ. В принципі, все можливо. Але ми будемо тепер уважно стежити за вашим островом.

ГЛИБА. То гадаєте, що турбуватись немає причин?

ГРЕЙ. Вам треба думати швидше – чим ви могли зацікавити терористів.

ГЛИБА. Я постараюсь.

ГРЕЙ. Гарзд. Я вам дам свої координати. *(Передає професору візитку.)* Щось надумаєте, повідомте.

ГЛИБА. Обіцяю, містере Грей. А зараз прошу до столової – ви, напевно, голодний?

ГРЕЙ. Ні-ні... Мене чекає ваш капітан – я повертаюся. У мене мало часу. Проведіть мене, будь ласка, професоре.

Глиба і Грей залишають сцену.

Картина 7

На сцені – Мануїл і Єва

ЄВА. *(Стривожено.)* Мануїлчику, що за чоловік розмовляє з батьком?

МАНУЇЛ. Якийсь поліцейський чин.

ЄВА. Поліцейський? Навіщо він тут?

МАНУЇЛ. Не знаю. Щось винюхує. А тобі що?

ЄВА. Щось мені тривожно. Скажи, – тільки чесно! – його приїзд не пов'язаний з твоїми планами?

МАНУЇЛ. *(Сміється.)* Ні, про що ти?

ЄВА. Подивись мені в очі... *(Мануїл пильно дивиться на Єву.)* Ти правду мені кажеш?

МАНУЇЛ. Чисту правду... *(Міцно обнімає дівчину.)* Послухай мене, дівчинко – я, справді, не знаю, що тут шукає поліція. Зрештою, **поліція, так поліція***... Мене це жодним чином не стосується.

ЄВА. *(Сумно.)* Я розумію – ти мене обманюєш.

МАНУЇЛ. Облиш, жодного обману.

ЄВА. Ти дуже швидко відповів, що приїзд поліцейського не пов'язаний з нами. Ти ж ще не знаєш, про що вони з батьком розмовляють...

МАНУЇЛ. Єво, дівчинко, не хвилюйся даремно. Я кажу тобі правду: з якими б проблемами цей тип не приїхав – мене це не стосується. І тебе теж... Запам'ятай, **ці руки** *(Показує свої руки.)* **нічого не крали***, вони нічого крамольного не робили. Ці руки – чисті.

ЄВА. Ти занадто самовпевнений.

МАНУЇЛ. Ні, я просто об'єктивний і реально оцінюю ситуацію. Але...

ЄВА. Що «але»?

МАНУЇЛ. *(Довга пауза, обмірковує щось.)* Насправді, дівчинко, мені теж цей поліцейський візит не подобається.

ЄВА. Чому?

МАНУЇЛ. Невчасно вони з'явилися, розумієш? Думаю, нам треба поспішати.

ЄВА. *(Тихо, налякано.)* Розумію...

МАНУЇЛ. А раз так, то все плануємо на найближчі дні. Згода?

ЄВА. *(Пауза.)* Згода.

МАНУЇЛ. Чудово! Тепер знайди мені Лізу.

ЄВА. А без Лізи ніяк?

МАНУЇЛ. Єво, геть всі сумніви! Робимо, як домовлялись. Жодної нерішучості. Клич Лізу!

Єва залишає сцену. Через якийсь час повертається разом з Лізою.

ЛІЗА. Братику, кликав?

МАНУЇЛ. Лізонько, маємо до тебе прохання.

ЛІЗА. Кажі.

МАНУЇЛ. У тебе є ключ від батькової лабораторії?

ЛІЗА. *(Здивовано.)* Є.

МАНУЇЛ. Дай мені, будь ласка.

ЛІЗА. Навіщо тобі?

МАНУЇЛ. Хочемо зробити для батька один сюрприз.

ЛІЗА. Який?

МАНУЇЛ. Приємний... Ну, дай ключ.

ЛІЗА. *(Винувато.)* Ні, братику... Ні, сестричко... Я не можу. Батько суворо заборонив заходити туди.

МАНУЇЛ. Я розумію, що заборонив, але ж нам треба.

ЛІЗА. Спитай дозволу у батька, Мануїле. Га, Єво? Спитайте дозволу.

МАНУЇЛ. *(Нервово.)* Послухай, Лізо, який же це буде сюрприз, якщо ми про все йому розповімо? Скажи, будь ласка?

ЛІЗА. Я розумію. Але ж без дозволу... Як?

МАНУЇЛ. Як мене ця убога злить! Дай ключ!

ЄВА. Спокійно, Мануїлчику. Не нервуй. Зрозумій Лізу. Я її, наприклад, розумію – не може вона батьківський наказ не виконати. Правда, Лізонько?

ЛІЗА. Правда, сестричко.

ЄВА. Ось бачиш. Ти їй поясни, що це буде сюрприз від нас усіх. Правда? Батькам буде дуже приємно. Ти ж хочеш, щоб батькам було приємно?

ЛІЗА. Хочу. Але я не можу ключ...

МАНУЇЛ. Ясно, по-доброму тут не вийде.

Мануїл бере аркуш паперу і починає рвати його на дрібні шматочки, які падають на підлогу. Ліза, немов божевільна, з страхом спостерігає за його діями.

ЛІЗА. Мануїлчику, братику, рідненький – не треба... Чуєш, не треба... Прошу тебе, не треба...

Мануїл вперто продовжує рвати папір, густо осипаючи шматками підлогу. Ліза плаче, дістає ключ і віддає його Мануїлу. В сльозах Ліза тікає зі сцени.

ЄВА. *(Приголомшлено.)* Боже, яка нещасна дівчина. Тобі не треба було так над нею знущатися. Ти ж знаєш, що це їй причиняє фізичну біль.

МАНУЇЛ. А їй не треба було ставати мені поперек дороги. Сама винувата.

ЄВА. Вона слабенька. Тобі треба було якось інакше...

МАНУЇЛ. Дурниці! **Хто хоче жити, той повинен боротися, а хто не хоче чинити опір у цьому світі вічної боротьби — той не заслуговує права на життя.***

ЄВА. Шкода... Боже, як шкода її.

МАНУЇЛ. Все, ключ у нас... Я – до лабораторії, а ти постережи, щоб не застукали.

Мануїл і Єва швидко залишають сцену.

2 ДІЯ Картина 8

На сцені Глиба і Благий.

ГЛИБА. Щиро дякую, колего, що відгукнулись на моє запрошення.

БЛАГИЙ. Для мене це стало повною несподіванкою, професоре.

ГЛИБА. Охоче вірю.

БЛАГИЙ. Ваше зникнення було таким загадковим. Пропав професор Глиба... Неперевершений авторитет в науці, геній, титан. Дивно, але в інституті всі здавалися такими спокійними.

ГЛИБА. *(Сміється.)* А дехто навіть і радів: місце на кафедрі звільнилось.

БЛАГИЙ. А дехто навіть і радів... Радів і займав місце, яке йому не належало.

ГЛИБА. Це люди, колего. Поміж інтересами науки і власною сорочкою – інколи обирають сорочку, нічого дивного.

БЛАГИЙ. Що ж змусило вас до такого – скажу відверто – ... незрозумілого вчинку?

ГЛИБА. *(Пауза. В роздумах.)* Це ж так просто не поясниш. *(Пауза.)* Знаєте, що для вченого найгірше?

БЛАГИЙ. Коли його не розуміють?

ГЛИБА. Дурниці... Це, колего, дурниці. Мене зажди не розуміли. Бувало сварили, насміхались, кепкували, соромили – всяке бувало. Мені це було байдуже, я вперто шукав істину. І знаходив... А істина – дама капризна: не кожному відкривається і не кожен може її прийняти. Тож, нерозуміння – супутник справжнього вченого, як воші – супутник війни. *(Пауза.)* Справжня катастрофа – це непотрібність... Розумієте, колего, коли вся твоя праця, твої сумніви, страждання, пошуки, твої злети і падіння – нікого не хвилюють, коли всім байдуже, всім плювати і на тебе, і на твою роботу.

БЛАГИЙ. Ну, професоре, кому-кому, а вам гріх скаржитись на байдужість до вас і вашої роботи.

ГЛИБА. *(Гірко.)* Е-е, Володимире Івановичу, шановний колего, повірте мені – нічого ви не знаєте ні про мене справжнього, ні про мою справжню роботу. Скажіть відверто – що в інституті казали про мене, як вченого?

БЛАГИЙ. Вами захоплювались.

ГЛИБА. Неправда. Хіба ви ніколи не чули, що мої звання дуті, моя робота безрезультатна і вчений я липовий? Скажіть правду.

БЛАГИЙ. *(Почувається незручно.)* Професоре, ви дещо згущуєте фарби. Липовим вченим вас ніхто не вважав. Казали, що у вас є покровителі, які

сидять у дуже високих кабінетах, які допомагають вам і що працюєте над закритими темами.

ГЛИБА. *(Сміється.)* Ага, а окремі дотепники стверджували, що теми засекретили спеціально, щоб ніхто і ніколи не довідався, що професор Глиба працює над водяною булькою. Булька лопне – і нема професора. Так, здається, з мене сміялись?

БЛАГИЙ. Професоре, справді, не буду критись, - вас вважали таємничою особою. Скажу більше, я намагався ознайомитись з вашими дисертаціями: кандидатською, докторською. Дивна штука – я нічого не знайшов. Навіть назви тем були відсутні. Мав розмови з вашими колишніми підлеглими. Це неймовірно, але вони уяви не мали над чим ви працювали.

ГЛИБА. Вони всі дали підписки про нерозголошення. Але і без всяких підписок вони не мали уявлення про загальну картину: кожен працював над дуже вузькою темою, якимось елементом мозаїки.

БЛАГИЙ. Що ж це за така таємнича робота, професоре?

ГЛИБА. Ви ще тільки народилися, Володимире Івановичу, а я вже зробив свій перший винахід і захистив кандидатську. Ви пішли до першого класу, а я захистив докторську. Це була справжня революція в генетиці, колего. Я став наймолодшим доктором наук в країні.

БЛАГИЙ. Що ж це за відкриття?

ГЛИБА. Сподіваюсь, ви чули про вівцю Доллі, що народилась в Рослінському інституті?

БЛАГИЙ. Звісно.

ГЛИБА. Я зробив це на десять років швидше. Правда, клонував собаку. Шарик – так ми її назвали. Дуже ласкавий і добрий був пес.

БЛАГИЙ. *(Дуже здивовано.)* Неймовірно, професоре! Це ж Нобелівська! Чому про це ніхто не знав? Чому про це ніхто не казав?

ГЛИБА. Тему засекретили.

БЛАГИЙ. Але чому?

ГЛИБА. У когось наверху виникла ідея – клонування біороботів для військових потреб.

БЛАГИЙ. *(Збуджено.)* Господи, я щось чув про це, мені казали, що такі досліді проводились, але вважав, що це були плітки, фантазії. А виявляється, правда і це були ви?!

ГЛИБА. Так. Я отримав лабораторію, фінансування і все необхідне для роботи. Правда, виникли проблеми з деякою оцінкою майбутніх результатів. Скільки я не пояснював кураторам, що фактично це будуть не роботи, а живі, реальні люди. Люди, які мають почуття, відчувають біль, можуть страждати і різниця з «нормальними» тільки у способі їх зачаття – мене ніхто не слухав. Біороботи і все. Ну, біороботи, то біороботи...

БЛАГИЙ. І досягли результату, професоре?

ГЛИБА. Знаєте, наприкінці вісімдесятих, коли завіса трішки піднялася, я поїхав на міжнародний науковий симпозіум в Лондон. Вперше мене

випустили за кордон. На трибуну перлися американці, японці, англійці... Всі хвалилися, всі розповідали про свої досягнення... А я сидів і думав: а що б сталося, якщо б я зараз плюнув на секретність і відкрив рота, га? Якщо б розповів про свої досягнення? Якщо б повідомив, що працюю над тим, куди у них навіть думка ще не сягнула? Щоб тоді було?

БЛАГИЙ. Думаю, шок. Думаю, не повірили б.

ГЛИБА. Колеги отримували Нобелівську за речі, які я вже давним-давно відкрив. А про мою роботу у світі ніхто не знав. Мені запропонували і я погодився своє ім'я вченого покласти на вівтар безпеки держави. Ні, звісно, всі, які тільки можливі, державні премії, нагороди я отримав, але це не те. Науковий світ про мене не знав, або знав дуже мало.

БЛАГИЙ. Насправді, сумно це, професоре.

ГЛИБА. Це ще не сумно, колего. До сумного ми тільки підходимо. Моя робота була на контролі у вищого керівництва держави. Я мав все, про що тільки могла мріяти людина у нашій країні. Як для вченого мені створили практично ідеальні умови. І раптом держава, для якої я працював, рухнула. Одного прекрасного дня, виявилось, що її більше не існує. І виявилось, що моя робота більше нікому не потрібна.

БЛАГИЙ. Ви жартуєте? Хочете сказати, що тему закрили?

ГЛИБА. Ні-ні... Не закрили. Просто припинили її фінансування.

БЛАГИЙ. Неймовірно!

ГЛИБА. Раніше, я раз у квартал заслуховувався у кураторів проекту, які, справді, сиділи у дуже високих і впливових кабінетах. А тепер мені приходилось кварталами вистоювати в чергах, щоб потрапити на прийом до якихось десятих помічників п'ятнадцятих заступників. Та вони мене просто не розуміли! *(Пауза.)* Робота зупинилася. Лабораторія почала розбігатися.

БЛАГИЙ. Ну, а результати, результати? Чого вдалося досягти?

ГЛИБА. Проект практично підходив до завершення. Ще рік – два і я би створив перший зразок.

БЛАГИЙ. Господи, це фантастика!

ГЛИБА. Крапкою, чи каплею, що переповнила чашу, став випадок з одним із моїх працівників. До речі, дуже толковий вчений, кандидат наук – звільнився з лабораторії, а через пів року, ... я зустрів його... Він працював у бригаді, що займалася ремонтом квартир. І я зрозумів, що це все, кінець.

БЛАГИЙ. Ви перебільшуєте, професоре. У нашій професії зажди хтось не витримував, сходяв з дистанції, здавався. Як ви завжди казали – пошук істини вимагає сильних людей.

ГЛИБА. Ні-ні, Володимире Івановичу, країна, де сантехнік заробляє більше академіка – приречена на бідність. Країна, де вершиною кар'єри хорошого вченого є встановлення унітазів – приречена на крах. Країна, де інтелект нічого не вартує – немає майбутнього. Це прописні істини і не сперечайтесь.

БЛАГИЙ. Професоре, у нас справді не найкращі часи. І справді, наука мало кого цікавить. Але здаватись... Професоре, здаватись? Ні... Ви гадаєте, чого я

поперся у ту прокляту політику? Боротись за науку, професоре. Якщо владі наука не потрібна значить треба науці ставати владою, професоре.

ГЛИБА. Я витратив кращі роки свого життя, погодився залишитися невідомим, засунути подальше свої амбіції вченого, розтоптати своє «его» – в ім'я чого, питаю вас? В ім'я держави, яка розчинилась в історії? З чим я залишився? А моя праця, для завершення якої потрібен був ще один крок? Всього один крочок! А я не міг його зробити... Мені не давали його зробити! І що у таких умовах накажете робити? Боротися? З ким? З тупуватими чиновниками, з злодійкуватими клерками? Я ж не безсмертний, колего!

БЛАГИЙ. Невже така тема виявилась нікому нецікавою?

ГЛИБА. Чому? Попри всю засекреченість, якийсь витік інформації таки відбувся. До мене під'їжджали і американці, і англійці, китайці, японці. Обіцяли манну небесну, престижні університети, лабораторії, посади – що завгодно обіцяли. Але всіх цікавило тільки одне...

БЛАГИЙ. Що?

ГЛИБА. Всіх цікавив військовий біоробот.

БЛАГИЙ. І що ви?

ГЛИБА. Відмовлявся. Розумієте, коли над цією гидотою працюєш в інтересах власної країни – куди ще не йшло. А коли для чужих – ... в жодні ворота не лізе.

БЛАГИЙ. І що далі?

ГЛИБА. А далі мене познайомили з одним мільярдером, в якого єдина донька хворіла на дуже рідкісну генетичну хворобу. Я взявся за її лікування, за створення для неї ліків. Таким чином, отримав у своє розпорядження надсучасну лабораторію. Вона поруч, колего, у будинку, в якому раніше жила прислуга. А далі було одужання дівчинки. В знак подяки, я отримав цей острів, площею півтора квадратних кілометра і цей шикарний будинок. Після цього, ми поселились тут з Марією.

БЛАГИЙ. А ваша робота?

ГЛИБА. Моя робота? Гм... Я успішно її завершив, колего.

На сцені з'являється Марія.

МАРІЯ. Я не буду заважати вам?

ГЛИБА. Ні, Мишко, приєднуйся.

БЛАГИЙ. (Вражений до такого стану, що не помічає Марії.) Професоре, завершили? Ви завершили роботу? І, ... і що, можна побачити результат?

Професор Глиба щиро сміється.

МАРІЯ. Володю, а ти вже бачив результат.

БЛАГИЙ. Я бачив? Де, коли?

ГЛИБА. Мануїл, ... Ліза...

МАРІЯ. Наші діти, яких ти бачив.

БЛАГИЙ. Ви хочете сказати, що...

ГЛИБА. Так, я хочу сказати, що наші діти – це результат клонування. Вони клони.

БЛАГИЙ. *(Вражено.)* Господи, професоре, дайте прийти до тями! Як це можливо?

ГЛИБА. Бачиш, Володимире Івановичу, не заглиблюючись далеко в теорію, скажу, я відкрив спосіб штучного створення ДНК – шляхом клонування ДНК різних організмів.

БЛАГИЙ. Тобто, ваші діти є клонами інших людей? Неймовірно!

ГЛИБА. Так, результат вражаючий.

БЛАГИЙ. Професоре, але навіщо? Навіщо? Здається, це вже не питання для науки – створення клонів. Питання в доцільності. Навіщо створювати штучно те, що природа може відтворити самостійно.

ГЛИБА. Звісно, може... Тільки кого? Як ви зрозуміли, я остаточно розчарувався в перспективі роботи на будь-яку державну організацію. Навіщо? Щоб створити кілька сотень тупих і безжалісних вбивць? І все? Невже це є моєю місією, як вченого? Це є моїм призначенням? Ні ... ні... Вчений мусить зробити цей світ кращим, хоча б намагатися зробити його кращим. Наші діти, це не просто якісь звичайні клони, якісь різновиди нещасної Доллі, чи нашого добряка Шарика.

БЛАГИЙ. Я розумію, професоре, що ви їх наділили якимись унікальними генами...

ГЛИБА. Унікальними? *(Сміється.)* Можливо... Ну, якщо вважати: гени Ейнштейна, гени Канта, Бетховена, Франка, Бальзака, Марії Кюрі, Лесі Українки – унікальними. Як на мене, це ... це гени геніїв, які, на жаль, матінка природа дарує людству раз в сто років.

БЛАГИЙ. Але навіщо людству ще один Ейнштейн? Навіщо ще один Бальзак, ще один Бетховен? Вони свою місію виконали, на їх місце приходять інші.

ГЛИБА. Дурниці! Де ті інші, питаю Вас? Де вони? Де? Назвіть мені, хоч приблизно, хто зайняв їх місця? Це по-перше... А по-друге – нових Бальзаків і Кантів не вийде, колег, якщо, звісно, не брати до уваги зовнішність. Це я по молодості думав, що генетика – це є все, найважливіше в людському житті. На жаль, не все так просто. Гени – це тільки цеглинки, з яких має постати майбутня будівля. І що то буде за будівля: в'язниця, чи храм – від будівничих залежить, колег. Візьміть гени Паганіні, клонуйте хоч сто нових Паганіні і що?

БЛАГИЙ. І що?

ГЛИБА. А нічого... Без батька, який заставляв його дитиною грати на скрипці по 10 годин, без бідності в якій він жив дитиною, без принижень, яких він зазнавав нічого не вийде. Не вийде нового Паганіні! Паганіні вирощений в умовах достатку і благодущності, можливо, і скрипки до рук ніколи не візьме. Середовище, колег! Середовище формує людину.

БЛАГИЙ. (*Азартно.*) Тим більше не розумію, який зміст клонування, коли не відомо, що буде в результаті. Вибачте, професоре, але це якийсь абсурд!

ГЛИБА. Наш світ божевільний, колего. І у своєму божевільні котиться у безодню: смертельну і безповоротну. Що його врятує? Критична маса мислячих, які спроможні збагнути, зрозуміти, попередити катастрофу, що насувається? Можливо, можливо... Бог, якщо він, звісно, є – в чому у мене великі сумніви – «завалив» свою місію. Це я так м'яко ще висловлююсь. І я даю світу шанс, колего: штучно збільшити оцю масу інтелекту, таланту, якщо всевишній неспроможній це зробити.

БЛАГИЙ. Гадаю, ви помиляєтесь, професоре. Мій досвід перебування у владі, каже зворотне: людству бракує не інтелекту. Його якраз і достатньо. Мудрих, хитрих, освічених, з інтуїцією, з досвідом... Інтелект – не проблема. Проблема якраз в тому, що всім нам бракує іншого: совісті, гідності, честі. Людству бракує моралі, професоре. Ось проблема над всіма проблемами.

ГЛИБА. А що це таке: оця ваша совість і оця ваша честь? Скажіть мені, будь ласка? Гени, які відповідають за інтелект – знаю, за талант – знаю, за статі, за здоров'я, за ріст, вагу, печінку, очі, зуби – все знаю. А де оця ваша совість, де оця честь? Не бачив, не знаю, колего. Немає таких генів.

БЛАГИЙ. Людина надто складна конструкція, щоб все можна було пояснити одними генами – самі це стверджували.

ГЛИБА. (*Сердито.*) Дурниці! У людині все можна пояснити. Оці ваші «совість», «честь» – це категорії моральні, результат виховання, впливу оточення. Як не крути, але первинним є таки розум, – категорія біологічна – який і має організувати оце правильне оточення. Потрібна критична маса думаючих, мислячих людей, колего! Ми, на цьому острові, виховуємо наших дітей в строгості, дисципліні, любові до праці, до науки, до істини. Це єдиний шлях, коли талант, геніальність отримує змогу прорости.

БЛАГИЙ. Ну а любов? Ви любите ваших дітей, професоре?

МАРІЯ. (*Сердито.*) Володимире, а ти маєш сумніви?

БЛАГИЙ. Просто професор не згадав про любов – жодного разу. І я бачив, як живуть ваші діти. Строгість, дисципліна, праця – це все, звісно, добре, але... Але мені видалось, що ви їх, професоре, ... не любите. Даруйте, якщо образив.

ГЛИБА. Що ж ви так строго, колего... Люблю.

БЛАГИЙ. Як результат вашої праці, а не як конкретних і живих людей.

ГЛИБА. А що таке ваша любов? Біологічне явище... Гени... Не мені вам розповідати, що це звичайний інстинкт, хімічні реакції організму. В основі всякої любові лежить невелика група хімічних речовин і від співвідношення цих речовин буде залежати, який вид любові у нас є і кого любимо: жінку, дитину, брата, чи ... батьківщину. За божевільно пристрасним: «Я не можу без тебе жити», - всього-на-всього, підвищена кількість фенілетиламіну, дофаміну, норадреналіну та серотоніну. І маєте Ромео і Джульєтту. А трішки

інше співвідношення цих самих компонентів і є брехтівська Груше. Хімія, колего. Ось що таке ваша любов.

БЛАГИЙ. (*Обурливо.*) Ну, знаєте, професоре! Так можна спростити все, що завгодно. Життя – це форма існування білкових тіл – так кажуть біологи. А хіміки стверджують, що це переважання процесів синтезу над процесами розпаду. То чи вартують цієї хімії всі наші страждання, переживання, намагання, якщо так спрощено дивитися на людину? Чи вартує ваша робота хоч якоїсь уваги, якщо це тільки переважання синтезу над розпадом, або конвульсії білкового тіла? Можна ж і так питання поставити.

ГЛИБА. (*Гарячкувато.*) Ні, колего, я не спрощую! І відношусь до цього дуже серйозно. Зараз я намагаюсь вам доказати, що любов, всього-на-всього, є проявом тільки одного інстинкту – продовження роду. Того інстинкту, який, до речі, найбільше руйнує людську спільноту.

БЛАГИЙ. (*Нервово.*) Професоре, та що ж ви таке кажете?! Продовження роду руйнує людство? Я вас правильно зрозумів?

ГЛИБА. У цьому і є весь парадокс, колего. Не мені вам казати, що сутність людини складає боротьба розуму з інстинктами. Зрештою, ця боротьба є змістом всієї людської історії – це ви теж не заперечите. Всі війни, катастрофи, трагедії є нічим іншим, як перемогою диких людських інстинктів, а точніше, двох основних інстинктів: інстинкту самозбереження – бо всі хочуть вижити, і інстинкту продовження роду – бо біологічна істота прагне свого продовження. Вижити і продовжитись. Решта все у житті похідне – так вже влаштована людина. Мої дослідження дають підстави стверджувати: якщо інстинкт самозбереження, попри всі свої недоліки, оберігає людину, робить її обережною, поміркованою, толерантною, заставляє хоч інколи включати розум, то інстинкт продовження роду перетворює її на жорстоку егоїстичну тварину, породжуючи агресію, конкуренцію, злість, ненависть. Жорстока конкуренція за право володіти самкою і конкуренція за право належати самцю. Самці і самки – і нічого іншого! Барани, які б'ються рогами за самку нічим не відрізняються від політиків, які змагаються за президентство. І там, і там – глибоко приховане, десть у тенетах підсвідомості, бажання стати над стадом, стати найкращим, найсильнішим і отримати право вибору самки, кинути якомога більше свого сім'я для продовження роду. І банкіри, які міряються своїми капіталами, нічим – повторюю – нічим! – не відрізняються від підлітків, які міряються своїми членами. І там, і там – принцип самця. І там, і там – намагання завоювати самку для продовження роду. Різняться тільки інструменти для завоювання. І змагання самок бабуїна за право парування з найкращим самцем, нічим не відрізняються від наших конкурсів краси – така ж боротьба за найкращого самця. Самки завжди шукають найкращих. Те, що ви називаєте любов'ю, є причиною найбільшого зла на землі. Приборкати цей інстинкт – це значить перемогти війну, суперечки, конфлікти, побороти зло.

БЛАГИЙ. Тобто, кохання чоловіка і жінки, материнська любов, солдат, який гине за свою батьківщину, брат, який віддає хворому брату свою нирку – це тільки хімія, тільки дикі інстинкти? Професоре? І жодної любові, честі, гідності, достоїнства, милосердя? Як сумно жити у вашому світі, професоре. *(Пауза.)* А Марія, професоре?... Вибач, Машо... Яка приїхала за вами на цей острів, присвятила своє життя вам і вашим ідеям? Інстинкти? Чи що тут присутнє? А ви?... А ваші діти?

ГЛИБА. Ми поборолі інстинкти, колего. Тут, на цьому острові, для них місця нема. Ви перебуваєте у царстві розуму. *(Пауза.)* Все, що я стверджую – це не результат якихось теоретичних міркувань – це вже результат практики. Я вам можу це довести.

МАРІЯ. *(Занепокоєно.)* Не треба про це...

ГЛИБА. *(Твердо.)* Треба, Маріє, треба! Це наука, вона вимагає істини.

МАРІЯ. Все має межі! І наука теж...

ГЛИБА. Ні, наука не має меж. Вибач, Мишко... *(Важко зітхнувши.)* Я, колего, створив зразок...

МАРІЯ. *(Перебиває, нервово.)* Не називай її «зразком»?

ГЛИБА. *(Строго.)* Не перебивай мене, Маріє. У нас диспут науковий, а отже і термінологія наукова. Не чіпляйся до слів! Так, це зразок! *(Пауза.)* Вибач, Мишко... *(До Благого.)* Марія переживає і її зрозуміти можна. Я створював дітей у пробірках, збираючи їх гени, як конструктор, а вона... Вона виношувала їх. Я батько – чисто умовно, а Маша – справжня матір. Чула їх перші рухи, родила, годувала... Інстинкти ще дають про себе знати, їх важко перемогти остаточно. *(До Марії.)* Але, Мишко, мусимо йти до кінця, треба.

БЛАГИЙ. І що це за зразок?

ГЛИБА. Людина, у якої гени, що відповідають за інстинкти продовження роду, було штучно рецесовані.

БЛАГИЙ. *(Вражено.)* Неймовірно, професоре, ви хочете сказати, що навмисно скалічили людину?

ГЛИБА. Не скалічив! Не скалічив! Це абсолютно нормальна і здорова людина! Людина, у якої абсолютно відсутня всяка агресія, яка не спроможна на будь-яке зло. У неї позитиву більше, чим у нас у всіх разом взятих! Єдине, що не врахував, що при рецесії одного інстинкту – посилюється вплив і значення другого. Послаблення інстинкту продовження роду спричинило до посилення другого найважливішого інстинкту – самозбереження. І це набрало ... дещо ... гіпертрофовані форми. І я це вже врахував. Тепер я знаю як цьому запобігти.

БЛАГИЙ. *(Тихо.)* Це хтось із ваших дітей?

ГЛИБА. *(Пауза.)* Так.

БЛАГИЙ. Ліза? Це Ліза?

МАРІЯ. *(Пауза. Тихо.)* Що, це так очевидно?

БЛАГИЙ. *(Сумно подивився на Марію.)* Ні-ні... Я просто здогадався. А народити дитину вона зможе?

ГЛИБА. Розумію, на що ви натякаєте. Вважаєте, що без інстинкту біологічного продовження людство вимре? Заспокою вас – не вимре. Буде плодитись і розмножуватись. Ця функція у людині закладена і в інстинкті самозбереження. Людина має турбуватись за свою старість і немічність, аякже. І Ліза зможе народити... У неї абсолютно здорові репродуктивні органи. Біологічно, фізіологічно – вона все зможе. Відсутність інстинкту вплинув тільки на її соціальні функції – що я і намагався довести. У неї відсутня та любов, про яку ви мені тут розповідаєте. Але вона готова за кожного із нас віддати своє життя. Вона розуміє, що одна вона не виживе у цьому світі. Тому, турбота про всіх нас, наша безпека стали її основною ідеєю, чи що... Якби всі люди були такими, як Ліза, людство забуло би слово «зло». Такий ось парадокс. Дуже добра і позитивна людина – ви ж її бачили, знаєте.

БЛАГИЙ. Гаразд, професоре... І ви вважаєте, що ... *(Задумався. Акцентовано.)* ваші діти...

МАРІЯ. *(Сердито.)* Так, це наші діти і прошу не брати це до сумніву.

БЛАГИЙ. Я не беру до жодних сумнівів, Маріє. Ваші діти. Ваші! Ви вважаєте, що ваші діти – оцих кілька десятків, чи навіть сотень геніїв – зможуть організувати цей світ по-іншому, змінити його?

ГЛИБА. *(Після довгої паузи.)* Ні, колего.

БЛАГИЙ. Нічого не розумію! Ви ж тільки що стверджували...

ГЛИБА. Я стверджував про необхідність нового середовища! Під цим я маю на увазі не косметичний ремонт існуючого, а докорінну зміну.

БЛАГИЙ. *(Торжествуючи.)* Революція!

ГЛИБА. Ні, колего, глибше... Революція змінює тільки суспільні відносини, а я кажу за фундаментальну зміну всієї людської природи. *(Довга пауза. Благий, вкрай здивований, мотає головою і безпорадно розводить руками.)* Саме так – всієї людської природи!

БЛАГИЙ. Помилуйте, професоре, як же ви збираєтесь все це зробити? Це ж нікому не під силу. Бог! Один тільки Бог... А ви у нього, здається, не вірите.

ГЛИБА. У того бога, якого мають на увазі всі інші – не вірю.

БЛАГИЙ. Невже є інший бог?

ГЛИБА. Є.

МАРІЯ. *(Тривожно, з надією.)* Може, перервемо наші дискусії? Володя втомився.

БЛАГИЙ. Ні-ні, не турбуйся. *(До Глиби.)* І так, професоре. Хто у вас бог?

ГЛИБА. *(Пауза.)* Я, колего, вчений. Мені мало байок і легенд. Я все мушу перевірити... *(Довга пауза.)* Словом, ви чули про Туринську плащаницю?

БЛАГИЙ. *(Здивовано.)* Звісно.

ГЛИБА. Не знаю, чиє тіло вона огортала і чиї краплі крові залишилися на ній. Мені вдалося виділити з краплин крові ДНК і розшифрувати його.

БЛАГИЙ. Я шокований, професоре! І що, є результати?

ГЛИБА. Не знаю, хто то був, але... Це унікальна генна конструкція, колего. Неймовірний рівень інтелекту, просто нелюдська сила волі... Але це ще не все. Неймовірна, потужна енергетична складова! Нічого подібного я ніколи ще не бачив. Аналізуючи ДНК, і справді, повіриш, що ця людина могла воскрешати мертвих і ходити по воді.

БЛАГИЙ. Господи! І що ви про це думаєте?

ГЛИБА. Думаю, що природа дала людству унікальний шанс, створивши людину з надприродними можливостями.

БЛАГИЙ. *(Раптово про щось здогадавшись, шоковано.)* Професоре, невже ви ... клонували ... Його?

ГЛИБА. Так. *(Пауза.)* Я створив ... Його!

БЛАГИЙ. Господи... І це... Хто?!

ГЛИБА. *(Пауза.)* Мануїл...

Картина 9

На сцені Мануїл і Єва.

МАНУЇЛ. *(Цілуючи Єву.)* Ти готова?

ЄВА. *(Хвилюючись.)* Так.

МАНУЇЛ. Бери тільки найнеобхідніші речі. На материку купимо все, що необхідно.

ЄВА. Купимо? А гроші?

МАНУЇЛ. А гроші – це не твоя турбота. Казав тобі: довірся мені, я все вирішу.

ЄВА. І все ж: звідки у тебе гроші?

МАНУЇЛ. Заробив.

ЄВА. Як? Де? Коли?

МАНУЇЛ. *(Ніжно обнімає Єву.)* Так багато запитань і всі не по ділу.

ЄВА. *(Прибирає руки Мануїла.)* Не смій! Застукають.

МАНУЇЛ. *(Розчаровано відходить від дівчини.)* Мрію, як опинимось у номері готелю... Самі... І не треба буде боятись, що застукають.

ЄВА. Ти не відповів: звідки у тебе гроші?

МАНУЇЛ. *(Дещо роздратовано.)* Я заробив і досить про це. Невже ти гадаєш, що я не зможу заробити на життя? Навіщо би я це все городив, якби був таким безпомічним, га? Віриш мені?

ЄВА. *(Пауза.)* Вірю.

МАНУЇЛ. Тоді йди до себе і чекай.

ЄВА. А далі?

МАНУЇЛ. Я отримаю сигнал від Мігеля, що він підходить до острова. Ми з тобою на човні вийдемо в океан, де він нас і підбере. Через дві години у нас почнеться інше життя.

ЄВА. А батьки?

МАНУЇЛ. Я залишу їм записку. Вони знайдуть її тільки увечері.

ЄВА. Ти все продумав?

МАНУЇЛ. Все.

ЄВА. *(Важко зітхає.)* Як хочеться проснутись, а все вже закінчилось.

МАНУЇЛ. Все буде добре. Гаразд, йди готуйся. Мені ще треба дещо зробити.

Картина 10

На сцені Благий і Марія.

БЛАГИЙ. Маріє, скажи, а ваші діти знають таємницю свого народження?

МАРІЯ. Ні, що ти?... І попрошу тебе, все, що довідався від Максима Петровича, тримати у строгій таємниці.

БЛАГИЙ. Могла б і не просити. Я все розумію.

МАРІЯ. Їм ще не час... Не час про все це знати.

БЛАГИЙ. Машо, вибач за мою нетактовність, але... Все хочеться тебе спитати...

МАРІЯ. Тебе цікавить, чи серед дітей є біологічно наші?

БЛАГИЙ. *(Почувається незручно.)* Так.

МАРІЯ. Є. *(Пауза.)* Це Єва.

БЛАГИЙ. А її з якою метою?...

МАРІЯ. Вона має замінити мене.

БЛАГИЙ. Тобто?

МАРІЯ. *(Усміхнулась.)* Я старію, Володю, розумієш? Мої репродуктивні функції ... втрачаються.

БЛАГИЙ. *(Вражено.)* І Єва має продовжувати – після тебе – виношувати його зразки?

МАРІЯ. Я не люблю цього слова – «зразки».

БЛАГИЙ. І тим не менше... Зразки... *(Пауза.)* Скажи, як ти погодилась на ці божевільні експерименти, Машо?

МАРІЯ. Чому божевільні?

БЛАГИЙ. *(Емоційно.)* Машо, дорога моя людино, невже ти не бачиш, що професор перетворився у якогось маніяка, для якого його теорії важливіші за все – важливіші за тебе, важливіші за дітей? Невже ти не бачиш, що все, що робиться на вашому острові якась божевільна маячня?! Я все чекаю, що раптом, звідки не візьмись, якийсь дядько, чи якась дамочка плесне в долоні і крикне: все, знято, вас знімала програма «Прихована камера» - всім дякую! Бо це не може бути реальністю, це не може бути правдою!

МАРІЯ. *(Сумно.)* Шкода, Володю, що ти його не зрозумів... Ми розраховували на тебе. Я розраховувала.

БЛАГИЙ. Вибач, але я в цій авантурі брати участі не хочу. І не можу зрозуміти, відмовляюся розуміти, як ти, завжди така поміркована, розумна погодилась на все це.

МАРІЯ. *(Сумно.)* Ти ніколи не любив, Володю.

БЛАГИЙ. *(Пауза.)* Чому, любив... Двадцять п'ять років тому був закоханий в одне чарівне дівчисько. Двадцять п'ять років минуло, а я все шукаю хоч трішки схожу на неї. Трьох дружин змінив – а такої не знайшов... І, напевно, вже не знайду.

МАРІЯ. Вибач, Володю. *(Пауза.)* Максим Петрович – геній. Зрозуміти його важко. Інколи важко навіть збагнути що він має на увазі. Я вже не кажу – прийняти. Це доля геніїв – сучасники їх ніколи не розуміли і не зрозуміють.

БЛАГИЙ. Машо, Машо, ти що, справді, вважаєш, що він створив бога?!

З'являється професор Глиба і чує останню репліку Благого. Той його не помічає.

Як, ну як у це все можна повірити?

ГЛИБА. Прийдеться повірити, колего. Ви вже даруйте, але ви занадто емоційно висловлювали свою думку, надто голосно і я почув ваші сумніви.

БЛАГИЙ. Вибачте, Максиму Петровичу. Я справді маю сумніви.

ГЛИБА. Готовий їх розвіяти.

БЛАГИЙ. Гаразд... Скажіть, ви, справді, вірите, що ... Мануїл - бог, Максиме Петровичу?

ГЛИБА. У значення слова «бог», я вкладаю дещо інший зміст.

БЛАГИЙ. Що ж тоді ви створили? І який зміст вашого «значення»?

ГЛИБА. Не можна ігнорувати історію, колего.

БЛАГИЙ. Що ви маєте на увазі?

ГЛИБА. Попри всі біблійські байки, варто зазначити, що вони не вигадка, не фантазії – щось таки в той період відбувалося. Звісно, з поправкою на банальну людську фантазію і схильність до вигадувань – щось таки було. І це «щось», безперечно, дуже значне і важливе. І за цим значним і важливим, безперечно, стояв «хтось» – не менш значний і не менш важливий. Я би навіть сказав – унікальна особистість. І саме ця обставина спонукала мене до дослідів. А отримавши зразок ДНК мої сумніви розвіялись – вони, справді, належали надлюдині.

БЛАГИЙ. Хто ж, по-вашому, той «хтось»? І звідки така унікальність?

ГЛИБА. Не знаю, колего, достеменно. Маю тільки гіпотезу. Гадаю, що природа дає людству один раз в кілька тисячоліть шанс. Шляхом якогось неймовірного комбінування генів народжує людину, яка має змогу змінити хід історії... Та що там хід історії?! Змінити саму людину! Такий шанс людство отримало два тисячоліття тому. І цим шансом людство не скористалося.

БЛАГИЙ. І чому?

ГЛИБА. Оцей самий «хтось» завалив місію покладену на нього – місію тисячоліття. Що він запропонував людству? Свободу? Серйозно? Оце право вибору – обирай що хоч: хочеш меч – хапайся за меч, а хочеш оливкову гілку – бери гілку – це те, що людям треба? Ну, а якщо у когось немає сил той меч

підняти – бодай для власного захисту? Як тоді? Га?... А ще всепрощення, яке перетворилось у вседозволеність. І все це під соусом великої любові до ближнього. *(Нервово сміється.)* Маячня! Чим останні два тисячоліття відрізнялись від попередніх? Війна, розруха, катастрофи і бидло – хазяїн життя... Що він змінив? Нічого! Кого він змінив? Нікого! Абсолютно! Розтринькав свою силу на дурниці і фантазії.

БЛАГИЙ. Гаразд, і ви вважаєте, що створивши його клон зможете повернути оцей самий шанс тисячоліть?

ГЛИБА. Зможу!

БЛАГИЙ. *(Нервово.)* Як?!

ГЛИБА. Мануїл зробить це! Замість химерної любові – візьме палицю – реальну, конкретну палицю. Палюгу! Щоб вибити всяку дурість з голови. І зробить – справді, з любов'ю і натхненням... Замість розтліваючого всепрощення – неминучу кару за кожен кривий крок. Замість облудливої свободи, яка перетворилась у суцільну анархію, – усвідомлений обов'язок. Його вчинок – стане законом! І зрештою, все створене можна вдосконалити. На цьому стояла і стоїть вся наука.

БЛАГИЙ. Або зламати.

ГЛИБА. Або зламати... Але по відношенню до людини ламати нічого. Все і так дуже безнадійно.

БЛАГИЙ. Ви, професоре, на сучасній цивілізації ставите хрест?

ГЛИБА. *(Пауза.)* Так, на нині живущих – хрест. Їх вже нічим не виправиш і нічим не допоможеш. Для мене людина – не таємниця, колего. Я читаю її ДНК, як книгу. Я вам все розповім про її минуле і майбутнє. Знаю, у що вірити буде, якій їжі дасть перевагу, чим хворіти буде, які пристрасті будуть нею керувати. Для мене це не таємниці. Тому стверджую: нинішню людину вже не виправиш. Вона сама себе втопить, спалить, замордує голодом, затопче у своїй жадобі, вб'є на безконечних і дурнуватих війнах. Людство серйозно отупіло і мені на нього наплювати. А ось наступні покоління... *(Пауза.)* Маю вам зізнатися: ... я знаю, як змінити природу людини, колего. Насправді, це тепер не так вже й важко. Вірус, який змінить людину, який запустить мутацію її генів в потрібному напрямку, мною створений.

БЛАГИЙ. То ви для людства приготували долю Лізи, професоре?

МАРІЯ. *(Сердито.)* А причому тут Ліза? Добра і сонячна людинка. Що ти про неї знаєш, що ти розумієш про її світ, про її життя, що так зневажливо кажеш про неї?

БЛАГИЙ. Гаразд, гаразд, Маріє, не сердься, не Ліза... Хтось інший... Але чи не здається вам, що вірус – це вже занадто. Це вже злочин!

ГЛИБА. Ну, що ви?... Вірус – це тільки звучить грізно. Я замаскував його під легку нежить. Ніхто навіть і не помітить. Посопливлять трішки, поп'ють чайку з лимоном і по всьому. За два – три роки все людство буде ним інфіковане. А справжні наслідки його проявляться тільки на нащадках. Вірус, попавши в організм, спровокує мутацію генів. І народяться нові покоління – в

третьому, четвертому, п'ятому коліні: без агресії, без зла, без конкуренції... Воно, те нове покоління, про війну, вбивства, грабежі буде тільки із книг і кінофільмів своїх нерозумних пращурів знати. І нам ще дякувати будуть! А Ліза – це тільки підсніжник: перший, можливо, не зовсім вдалий, але необхідний для розуміння що і як робити.

БЛАГИЙ. І ви розраховуєте, що люди добровільно погодяться на ці експерименти?

ГЛИБА. А хто їх питати буде? Здається, вашого бога, теж не дуже цікавила думка людей, про те, якими вони хочуть бути. Важливо, якими він їх хотів бачити. Чи не так? Зрештою, поширення мого вірусу у сучасному світі – це питання чисто технічне і зовсім нескладне. Залишилось доопрацювати нюанси... Єдине, колего, вік у мене вже такий, що... Словом, не вистачить мене на більше. Я розраховую на Мануїла. Свої знання передам йому і він завершить мою справу. А брати і сестри йому допоможуть. Тут, на цьому острові, колего, зароджується нова цивілізація, майбутнє людства, тут ми знову на початку! Але Мануїл, на жаль, ще занадто молодий – дуже молодий! – його інтелектуальний, фізичний розквіт наступить тільки через кілька років. Такі його гени. Саме тому й розраховую на вашу участь, колего. І пропоную вам вже зараз продовжити мою справу, щоб вона стала нашою справою.

БЛАГИЙ. *(Збуджено.)* Професоре, це божевілля! Вибачте за мою різкість, але по-інакшому я це пояснити не можу. Ви скалічили дітей очікуванням від них надзвичайного і геніального. Ви калічите Мануїла його приготуванням до якоїсь міфічної місії. Ви і людству приготували каліцтво! Ви не хочете жити у світі реальному і придумали собі світ ілюзій. Але ж реальності плювати – приймаєте ви її, чи ні – вона просто існує. Попри всі намагання професора Глиби – вона існує! І вона ще жорстоко насміється з ваших ілюзій.

Картина 11

На сцені Мануїл і Єва.

ЄВА. *(Схвильовано.)* Що трапилось, коханий?

МАНУЇЛ. Мігель передав сигнал: він біля острова. Нам час...

ЄВА. Боже, як страшно...

МАНУЇЛ. Ти зібралася?

ЄВА. Так.

МАНУЇЛ. Тоді в дорогу... Ждати більше не можна.

ЄВА. *(Важко зітхає.)* Прощай, острове... Що нас чекає?

МАНУЇЛ. Нове і прекрасне життя!

ЄВА. Ти залишив повідомлення?

МАНУЇЛ. Не турбуйся. Все буде добре. В дорогу!

Картина 12

На сцені Глиба, Марія і Благий.

ГЛИБА. *(Розчаровано.)* Шкода, колего, що ви мене не зрозуміли. Дуже шкода...

З'являється схвильована Ліза.

МАРІЯ. *(Тривожно.)* Що трапилось, Лізо?

ГЛИБА. *(Дещо роздратовано.)* Лізо, дівчинко, будь ласка, залиш нас. У нас серйозна розмова.

ЛІЗА. *(Налякано.)* На пристані катер Мігеля.

ГЛИБА. *(Сердито.)* На нашій пристані? Чому? Навіщо? *(До Марії.)* Мігель що, мав сьогодні бути?

МАРІЯ. Ні. Сьогодні його не чекали.

ГЛИБА. Що за самодіяльність?

ЛІЗА. Там ще один катер. І ще якісь люди... Їх багато!

ГЛИБА. Що за люди, що за катер? Чортівня якась!

На сцену виходить Томас Грей.

ГРЕЙ. Доброго дня, панове. Вибачте, професоре, але це знову я.

ГЛИБА. *(Сердито.)* Знайомтесь: містер Грей. Представляє одну дуже серйозну організацію. *(Показує на Марію.)* Моя дружина – Марія.

ГРЕЙ. *(До Марії.)* Дуже приємно...

ГЛИБА. Мій колега – професор Благий. І моя донька – Ліза.

ГРЕЙ. Дуже приємно, панове. Моє шанування.

ГЛИБА. І яка мета вашого візиту на цей раз, містере Грей.

ГРЕЙ. Приїхав повідомити, професоре, що ми арештували людей про яких я вам розповідав.

ГЛИБА. Чудова новина, містере Грей! Панове, останніми днями жив в постійному стресі. Нікому не хотів нічого розповідати, не хотів нікого хвилювати, але новина, яку мені повідомив містер Грей, мене серйозно стривожила. Уявляєте, наш острів зацікавив терористів! Як вам, га?

МАРІЯ. Боже! Тобі треба було про це нам розповісти. Ми мали бути готовими у випадку чогось.

ГЛИБА. Чудова, чудова робота, містере Грей! І як вам це вдалось? Похваліться успіхом.

ГРЕЙ. Панове, дозвольте нашу кухню залишити без подробиць і деталей.

БЛАГИЙ. Моя присутність не заважає, містере Грей?

ГРЕЙ. Ні.

МАРІЯ. Що ж все таки їх цікавило на нашому мирному острові? Ви ж вже знаєте? Чи не так?

ГРЕЙ. Знаємо.

ГЛИБА. *(Дещо стривожено.)* І що то за люди? Чи це теж таємниця?

ГРЕЙ. Ні, професоре, не таємниця. Тим більше, що це вас стосується безпосередньо.

ГЛИБА. Ось як... Інтригуєте.

ГРЕЙ. *(Пауза.)* Злочинців цікавила інформація про розробки професора по проблемі клонування. *(Пауза. Марія скрикнула. Професор Глиба важко зітхнув.)* Гадаю, ми до цієї теми ще повернемось, професоре. У нас теж виникли деякі запитання. І ви мусите нам багато дечого пояснити. Зокрема, про якісь дивні віруси, створені вами. Але й це ще не все – *(Пауза.)* терористи мали спільника у вашому домі, професоре.

МАРІЯ. *(Від розпачу падає у крісло.)* Боже...

ГЛИБА. *(Обурливо.)* Містере Грей, ви при своєму розумі? Це казна-що! Що це за звинувачення моїй сім'ї? Я це так не залишу, містере Грей!

ГРЕЙ. Заспокойтеся, професоре. Не треба нервувати. По-перше, я обіцяв вам, що ми будемо пильно стежити за островом. І сьогодні помітили, що капітан Мігель чомусь спішно зібрався в море. Чому б це? Адже ви його сьогодні не чекали, правда?

МАРІЯ. *(Стривожено.)* Не чекали.

ГРЕЙ. Не чекали... А він йшов до острова.

ГЛИБА. Мігель сплутався з терористами?

МАРІЯ. Я ж попереджала, що він якийсь дивний і у нього якісь таємниці!

ГРЕЙ. Ми простежили за ним і помітили, що біля острова він підібрав на катер пасажирів.

МАРІЯ. І що це за пасажирі?

ГЛИБА. І звідки вони взялися біля нашого острова?

ГРЕЙ. *(Пауза. Комуś за сценою.)* Давайте їх сюди!

На сцену виходять Мануїл і Єва.

Ну, ось, ... власне, ... пасажирі.

ГЛИБА. *(Вкрай збентежено.)* Що це таке?... Які ж це пасажирі? Це мої діти.

МАРІЯ. Мануїле, Єво, що це значить?

ГРЕЙ. Це значить, що вони намагалися втекти з острова, якщо, звісно, я їх правильно зрозумів.

ГЛИБА. *(Подавлено.)* Синку... Синку, як же так? Запереч, скажи, що це неправда!

МАНУЇЛ. *(Сердито.)* Досить! Досить прикидатися, професоре!

ГЛИБА. Що це з тобою? Ким це я прикидаюся?

МАНУЇЛ. Батьком... *(Пауза.)* Я все знаю... Правду знаю. Все, без виключення – хто ми і звідки. Наші батьки – ... пробірки! *(Глиба у розпачі охопив голову руками.)*

ГЛИБА. Звідки ти це знаєш?

МАНУЇЛ. Теж мені таємниця. З твоїх записів. Я ж бачив, як народжувались менші... Не важко було зрозуміти як народились і ми. І вже зовсім не важко було зрозуміти, хто криється у твоїх паперах під кодовою позначкою – ... «Модель Месія». *(Пауза. Гірко.)* Модель... Всього-на-всього... Добре хоч не «зразок», ... як Ліза.

ГЛИБА. *(Застогнав.)* Кінець...

БЛАГИЙ. Професоре, вам зле?

ГЛИБА. Зле, ... зле, колего...

БЛАГИЙ. Йому зле! Машо, дай йому ліки!

ГЛИБА. *(Сердито.)* Не треба... Терпіти не можу оту гидоту.

МАРІЯ. *(До Єви.)* Дівчинко, донечко – як це ти, що це ти надумала?

ЄВА. Я люблю його! Розумієш, мамо, люблю! І хочу, щоб ми були разом!

МАРІЯ. Він же брат твій!

ЄВА. Не обманюй! Який він брат? Ми ж все знаємо, мамо.

ГЛИБА. Мануїле, ... синку, ... ти ж знаєш тепер все... Знаєш, про свою місію, знаєш, чия кров пульсує у твоїх жилах?

МАНУЇЛ. Досить! Не хочу більше нічого чути про жодні місії. Я жити хочу! Вільно жити, на повні груди дихати, любити хочу, хочу заробляти гроші, хочу витратити їх, хочу грати в казино, пити вино і гасати на крутих і дорогих тачках! І не на цьому забутому і зачуханому острові. Я хочу бачити світ, бачити людей і хочу, щоб бачили мене, хочу, щоб знали мене!

ГЛИБА. *(У розпачі.)* Ти ж сам казав...

МАНУЇЛ. Що казав? Казав, те, що ти хотів чути. А тепер кажу те, чого прагну насправді. Це моє життя і мені ним розпоряджатися.

МАРІЯ. *(Тихо.)* Єво, дівчинко, раз ти все знаєш, то знаєш, напевно, хто твоя справжня, ...рідна...

ЄВА. Знаю, ... мамо.

МАРІЯ. Як же так? Як ти могла?

ЄВА. Я теж хочу жити! Я хочу любити, розумієш?! Хочу мати сім'ю, народжувати дітей. *(Істерично.)* Я не свиноматка, щоб народжувати для його дослідів!

ГРЕЙ. Я вибачаюсь, панове, змушений перервати ваші сімейні дискусії. Це ви вже без мене вирішите: чому, навіщо і все таке інше. З точки зору закону їх дії не попадають під кримінал. Вони люди дорослі і мають право вибору. А я тут, щоб завершити нашу операцію і затримати спільника.

ГЛИБА. Спільника? Ага, ... спільника... *(У розпачі.)* Мануїле, невже ти?

МАНУЇЛ. Що я? Що ви всі маєте на увазі?

ГРЕЙ. Напевно, професора цікавлять ваші можливі контакти з терористами, юначе.

МАНУЇЛ. Це такий жарт? Які ще терористи?

ГРЕЙ. Запевняю вас: жодних жартів! То які у вас зв'язки з цією публікою?

МАНУЇЛ. *(Здивовано.)* Жодних, містере Грей! Більше того, скажу: не визнаю тероризм, не приймаю його. Боротися з ним треба: жорстоко і немилосердно!

Треба переслідувати терористів скрізь. У аеропорту — в аеропорту. Ви вже мене вибачите, в туалеті зловили - в сортирі їх замочити, врешті-решт. І питання буде закрите остаточно.*

ГЛИБА. *(Втомлено.)* Чудово сказано, ... синку... Чудово.

ГРЕЙ. *(Пауза.)* Гарзд, будемо завершувати... *(До Лізи.)* Лізо Глиба, вас затримано за підозрою у сприянні тероризму. Ви маєте право зберігати мовчання. Все, що ви скажете, може і буде використано проти вас у суді. Ваш адвокат може бути присутнім при допиті. Якщо ви не можете оплатити послуги адвоката, він буде наданий вам державою. Ви розумієте свої права?

МАРІЯ. *(Кидається до Лізи.)* Донечко, ні!... Ви не маєте права!

ГРЕЙ. *(Строго.)* Лізо Глиба, ви розумієте свої права?

ГЛИБА. Це неможливо! Містере Грей, ви помилились. Вона мухи не скривдить! Які, до біса, терористи?

МАРІЯ. Донечко, Лізочко, що він таке каже? Скажи, що це неправда.

ЛІЗА. *(Перелякано.)* Мамочко, татусю, братику, сестричко... Я вас засмутила? Мені так шкода... Я погана – я знаю... Але вони написали мені, що всіх уб'ють... Всіх нас! Вони сказали, що якщо я скачаю з комп'ютера батька те, що їх цікавить, вони нікого не скривдять. Вони хотіли всіх нас убити... І маленьких теж...

МАРІЯ. Боже милосердний, – вони її залякали! Містере Грей, вони її залякали... Зрозумійте, вона у нас хвора... У неї хвороба така – вона всього боїться...

ГРЕЙ. Ми у всьому розберемось. А вам би порадив знайти для неї хорошого адвоката. Справа серйозна.

ЛІЗА. Мамусю, що від мене хочуть? Ті люди надсилали мені відео, на якому вони вбивають людей. Це дуже страшне кіно! Вони сказали, що всіх нас теж так само будуть вбивати.

МАРІЯ. *(Ледь стримує сльози.)* Лізонько, ти в нічому не винувата. Ти все робила правильно. Дівчинко моя, ми на тебе не сердимось... Зовсім...

БЛАГИЙ. Містере Грей, ви ж бачите, що вона не в собі? Вона зовсім безпечна, гарантую вам. Може, можна обійтись без оцього всього... На неї це може дуже негативно вплинути. Зрозумійте ситуацію.. І вона буде на острові. Вона нікуди не втече.

ГРЕЙ. Професоре, будь ласка, не заважайте.

БЛАГИЙ. Та є у вас серце? Що ж ви творите? *(До Глиби.)* Максиме Петровичу, та кажіть вже щось! Її ж заберуть!

Грей бере Лізу за лікоть і намагається вивести зі сцени. Та вчепилася за Марію, беззвучно і страшно плаче, зціпивши зуби і божевільним, повним мольби, поглядом дивиться на жінку, яка вже не стримує сліз. Професор Глиба охопив пониклу голову руками, ніби намагаючись заткнути вуха, затулити очі.

ЄВА. *(Ледь стримує сльози.)* Сестричко, ти не бійся, вони тебе не образять. Ти не бійся... Гаразд?

Грей виводить Лізу зі сцени.

МАНУЇЛ. *(Вдогін Грею.)* Містере Грей, а нам можна з вами?

ГРЕЙ. *(Зупинився, здивовано.)* Куди?

МАНУЇЛ. Ну, ви ж зараз на материк підете, на катері Мігеля?

ГРЕЙ. Так.

МАНУЇЛ. І ми з вами... Здається, нічого протиправного ми не зробили, а ваші дії завадили нашим планам і порушили наші законні права. Незаконно порушили – хочу нагадати. Чи не так?

ГРЕЙ. Чого ви хочете?

МАНУЇЛ. Візьміть нас на материк... Будь ласка, містере Грей.

ГРЕЙ. У вас п'ять хвилин і ні секунди більше.

Грей і Ліза залишають сцену.

МАНУЇЛ. Єво, йдемо, ти ж чула – п'ять хвилин і ні секунди більше.

ЄВА. *(Схвильовано.)* Мануїлчику, ми не можемо зараз їх залишити. Ти ж бачиш, ти ж знаєш, розумієш...

МАНУЇЛ. Не зрозумів - ти відмовляєшся?

ЄВА. Я не можу зараз залишити маму!

МАНУЇЛ. Ага, зрозуміло... А я не маю наміру залишатися на цьому проклятому острові жодної зайвої секунди. *(Пауза.)* Що ж, прощай... *(Єва плаче. Мануїл дістає з кишені документи і кладе їх на стіл.)* Твій паспорт, Єво. Ти сама зробила свій вибір.

ГЛИБА. Звідки у тебе паспорти?

МАНУЇЛ. *(Усміхається.)* Ліза дала ключ від твоєї лабораторії і я забрав...

ГЛИБА. Ти украв!

МАНУЇЛ. Ні, я забрав своє! Це ж мій паспорт? Ти ж зробив паспорт країни Євросоюзу, то ж гріх не скористатися З ним мені весь світ відкритий. І гроші без документу банк не віддасть.

ГЛИБА. Звідки у тебе гроші?

МАНУЇЛ. Хіба гроші проблема? Заробив.

ГЛИБА. Як? Коли?

МАНУЇЛ. Тебе цікавить, чи не твоїми таємницями я скористався? Ні – заспокою тебе. Я вже кілька років граю на біржі.

ГЛИБА. *(Вражено.)* Ти?... На біржі?... Це огидно, Мануїле!

МАНУЇЛ. *(Усміхається.)* Зате, приємно... Знаєш, у мене виявився неабиякий талант фінансиста і я заробив дуже кругленьку суму. Насправді, це дуже просто і дуже приємно – заробляти гроші, татусю.

МАРІЯ. Мануїле, синку, не роби дурниць. Залишайся... Ми все обміркуємо. Якщо ти вирішиш, що хочеш жити окремо від нас – я не буду заперечувати. Тільки не треба отак, ... сьогодні... Добре.

МАНУЇЛ. *(Підходить до Марії.)* Вибач... Якщо комусь не хотів зробити боляче, то це тільки тобі. Але я все вирішив. Не затримуй мене, будь ласка.

МАРІЯ. Що ж, ... добре... Їдь...

ГЛИБА. *(Раптово, ніби прийшовши до тями.)* Що ти кажеш, Маріє?! Він не може нікуди їхати! Вся моя робота – коту під хвіст! *(До Мануїла.)* Ти не маєш права нікуди їхати! Без мого дозволу ти ...нікуди, ... чуєш?

МАНУЇЛ. *(Гірко.)* І навіть зараз тільки твоя робота... Нічого тебе не навчило. Дивовижно! *(Зі злістю.)* Завжди тільки твоя робота! Що, робиш послугу світу? Рятуюєш його? Знайшов свій «перпетуум мобіле»? Тільки мені брехати не треба! Єдине чого ти прагнеш – доказати цьому світу свою геніальність і неповторність. Але я тут причому? Доказуй, але без мене!

ГЛИБА. Ти не маєш права так казати!

МАНУЇЛ. Чому? Хіба це не правда?

ГЛИБА. Ти нічого про мене не знаєш.

МАНУЇЛ. Помиляєшся... Все я знаю. Ти ж граєш, наче в шахи. Люди для тебе тільки фігурки: пішаки, коні, слони – в твоїй геніальній і захоплюючій грі. От тільки я граю краще тебе. Всі твої ходи я давним-давно прорахував... В цій партії ти не виграєш. Вибач, ... ти невдаха.

МАРІЯ. *(Сердито.)* Мануїле, замовкни! Невдячний і зарозумілий хлопчисько! Забирайся звідсіля! Може, справді, треба, щоб життя тебе дечому навчило.

МАНУЇЛ. Що ж, так може й краще. Бувайте...

Мануїл швидко залишає сцену. Глиба втрачає свідомість і падає на сцену. Йому на допомогу кидаються Марія і Благий. Єва в оціпенінні тихо плаче.

Картина 13

На сцені Благий і Марія.

МАРІЯ. Ти їдеш?

БЛАГИЙ. Їду.

МАРІЯ. Я розумію... Ти був у Максима?

БЛАГИЙ. Так, ми попрощались. Мені здається, що йому трішки краще, він ніби відійшов.

МАРІЯ. Так, слава Богу. Налякав він мене.

БЛАГИЙ. Його зрозуміти можна – зруйновано все, що він створив за своє життя. З таким нелегко змиритися.

МАРІЯ. Чому зруйновано? Чому? Є діти – значить, є майбутнє. Нічого не зруйновано, нічого не пропало, якщо є майбутнє. Я поставлю цих дітей на ноги.

БЛАГИЙ. Що чути за Лізу?

МАРІЯ. Ми найняли адвоката. Вчора він прилетів із Штатів. Зустрічався з Лізою. *(Пауза.)* Бідна дівчинка.

БЛАГИЙ. І які перспективи?

МАРІЯ. Обіцяє, що завтра її відпустять. До суду. Буде жити дома. Насправді, вона в нічому не винувата! І адвокат так само каже.

БЛАГИЙ. Поліція вже знає, хто на неї навів цю наволоч.

МАРІЯ. Не кажуть. Я грішу на Мігеля. Він добре знав нашу сім'ю, знав про дивацтва Лізи. Більше нікому.

БЛАГИЙ. Маріє, а ти не допускаєш, що спецслужби спеціально спровокували цю ситуацію?

МАРІЯ. Навіщо?

БЛАГИЙ. Щоб отримати важіль впливу на професора. Ти сама розповідала, що вони йому робили різні пропозиції. Він відмовлявся і вони вирішили натиснути на нього.

МАРІЯ. Я про це якось не думала... Зараз це вже і не важливо. Ліза таки щось встигла передати. І розробки Максима вже у чужих руках. Що це за руки? Як вони використають ті знання? Чого нам всім чекати?

БЛАГИЙ. Джина випустили із пляшки.

МАРІЯ. І назад вже не закоркуєш. Нас всіх чекають не прості часи.

БЛАГИЙ. Щось відомо про Мануїла?

МАРІЯ. Ні. Він тільки ступив на берег – зразу зник, кудись повівся. Де він, що з ним – ніхто не знає. Я так переживаю за нього – дурне хлопчисько, натворить дурниць... Але що тепер поробиш?

БЛАГИЙ. А Єва?

МАРІЯ. Бідна дівчинка. Відчуває свою провину, мучиться. І Мануїл поступив з нею... Підло, гидко... Не знаю, як вона це переживе, ще, до біди, зламається дівчисько. Перебрала на себе всю роботу по дому, по догляду за меншими. Я не заперечую... Праця відволікає, лікує.

БЛАГИЙ. Мені не хочеться зараз залишати тебе саму.

МАРІЯ. Ні, Володю, ти їдь. У тебе своє життя, ти мусиш їхати. А це мій хрест, моє життя. Я мушу поставити на ноги дітей, я мушу виправити все, що ми натворили. Вони мають вирости нормальними, здоровими і щасливими.

БЛАГИЙ. Що ти себе кориш? Ти у чому винувата?

МАРІЯ. *(Сумно.)* Я все бачила, все знала, все розуміла...

БЛАГИЙ. *(Пауза.)* Мій катер вже на пристані.

МАРІЯ. Прощай, Володю. *(Обнімає чоловіка.)*

БЛАГИЙ. *(Йде зі сцени. Зупинився. Пауза.)* Маріє, ти маєш знати це... Пам'ятай, що на світі є людина, на допомогу якої ти завжди можеш розраховувати. Ти і твої діти... Я завжди допоможу. Знай це, пам'ятай це.

МАРІЯ. Дякую тобі... І пробач... За все... Щастя тобі.

Благий залишає сцену. З'являється Глиба: хворий, втомлений.

ГЛИБА. Володя поїхав?

МАРІЯ. Поїхав. Чому ти встав? Тобі не можна.

ГЛИБА. Нічого, нічого – мені легше, я трішки...

МАРІЯ. Не перевтомлюй себе.

ГЛИБА. А знаєш, Мишко, що подумав? А може, я помилився? Може, це не ті гени були, га? Знаєш, людство схильне до маніпуляцій і підтасовувань. Підсунули мені фальшивку, а я і повівся. Може, даремно припинив пошуки – треба було продовжувати шукати Його справжні... І як тепер дізнатися? *(Пауза.)* Ні! Ні, я не міг помилитися! Це – ВІН!!! Він! Я створив Його. Я дав світу шанс! Зрештою, і що ми всі можемо зрозуміти у прояві вищих сил, га? Мануїл вчинив так, як він і мав вчинити. Його місія вже розпочалась. І скоро, дуже скоро ви всі це побачите. Ви всі побачите!

Марія сміється: беззвучно, безнадійно, приречено, втомлено. Глиба, з дивуванням, нічого не розуміючи, дивиться на неї...

ПРИМІТКА: * автор у тексті використав цитати відомих історичних особистостей.

КІНЕЦЬ

Я, Юзюк Ігор Юрійович, погоджуюсь на публікацію своєї п'єси «На початку» на сайті <https://ukrdramahub.blogspot.com> і погоджуюсь на вільний доступ до них усіх бажаючих. Будь-яке використання моїх текстів можливе тільки за згодою зі мною.

Юзюк І.Ю.